

Let za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producira.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROGRESSIVE

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4006 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

Stev. (No.) 336.

Leto (Vol.) IX.

Chicago, Ill., 17. februarja (February) 1914.

Preiskava dveh štrajkov.

Kongresni odsek za rudarstvo preiskuje v Michiganu in v Colo. Štrajkarji zaslani. Izpovede o peonaži. Rudarji v bakrenem okrožju so delali cel mesec zastonj in še dolžni so ostali družbi. Kapitalisti v Coloradu so kupili kanone, da postreljajo štrajkarje. To priznajo sami.

Hancock, Mich., 14. feb. — Kongresnik Taylor, predsedatelj pododseka za rudarstvo, je zadnji pondeljek ob devetih zjutraj otvoril preiskavo stavke v bakrenem okrožju. V kratkem nagovoru je vabil vse, da pomagajo v preiskovanju in povedo, kar imajo na sreču. Razen njega sta bila navzoča kongresnika Casey in Howell. Preiskava se vrši v mestni hiši.

O. N. Hilton, pravni zastopnik štrajkarjev in Western Federation of Miners, je prvi nagovoril kongresnike. Obtožil je rudarske družbe nečloveškega ravnanja z rudarji in drugih neštetičnih zločinov. Rekel je, da so mnogi rudarji začeli v jamah v dvanajstem letu svoje starosti in delali leta in leta za beraško plačo. Varnost in sanitarnost v rudnikih je bila postranska stvar in družbe so ravne z delavci slabše kakor z živino. Končno je dejal Hilton, da bo organizacija dokazala vse te obtožbe.

Priča Ed Waatti, finski rudar, je povedala, da je delal v rudnikih Calumet and Hecla Co. zadnjih 26 let, toda v zadnjih petih letih so bile razmere vedno slabše, tako da so nazadnje postale pravi pekel.

"Strašno, grozno, nečloveško!" vzkliknil je kongresnik Casey, ko več ni mogel poslušati takih in enakih žalostnih izpovedi štrajkarjev.

Rudar Olaf Berg je izpovedal da ga je boss v rudniku South Kearsarge prevaril za \$29 pri pogodbem delu. Jacob Lust star v službenec pri Calumet ar Hecla Co., je povedal, da ga je poklical k sebi generalni manager Jim McNaughton kmalu potem, ko se je pričel štrajk in mu ponudil \$100 če se povrne na delo. S tem denarjem — mu je rekel — naj povrne uniji tedensko podporo, katero jo dobil.

V četrtek je Allen F. Rees, advokat za operatorje, vprašal pričo Gust Strengerja, ako je socialist. Strenger ni hotel odgovoriti in predsedatelj Taylor je vprašal Reesa, zakaj stavi to vprašanje na kar je kričal Rees, da je socialist glavno vprašanje štrajka, če da je unija nahujskala štrajkarje, da bo vladala takoj vsele rudnike, ako ostanejo v stavki. Hilton je glasno ugovarjal, da to ni res.

Calumet, Mich., 15. feb. — Prvi teden preiskave je minil in z zaslivanjem štrajkarjev se bo nadaljevalo še drugi teden. Nato pridejo na vrsto rudniške družbe. Kongresniki se ne morejo zediniti glede preiskavanja vzrokov božične katastrofe v italijanski dvorani. Hilton zahteva, da pododsek preiskuje in zato sta tudi kongresnika Taylor ter Casey, med tem ko ostala dva nasprotjeta, če da ne spada v njihovo področje. Taylor je brzojavil kongresniku Fosterju v Denver, predsedatelju odseka za rudarstvo, da mora takoj priti še peti član pododseka kongresnik Hamlin iz Missouri, kateri se je zadržal. Hamlinov glas bo odločil, dali se bo vršila preiskava katastrofe ali ne. Hilton tudi zahteva, da kongresniki preiskujejo napad na Moyerja in njegov izgon, vsledesar je bil Moyer oropan ustavnih pravic.

Pri nadaljevanju preiskave v torek in sredo je bilo zaslanih večje število štrajkarjev, predvsem tramerji ali nakladci bakrenega kamenja v žlezne vozičke. Delavci so izpovedali, da so delali v silni globočini pod zemljijo, kjer vlada strašna vročina, toda ventilacije in prevetrovanja ni nobenega. Pri tem delu je bilo nekaj navadnega če je rudar omedel. Tramerji so navadno delali nagi do pasu, le hlače in čevlje so imeli na sebi. Strupena bakrena voda je curljala rudarjem po nogah telesih in povzročila razne kožne bolezni. Teške kare, naložene z bakrenim kamenjem so tremerji pehali pred seboj po več tisoč čevljev dolgih in zverišenih tirih, tako da so jim pokale kosti in klete v ramah in plečih. V jama ni nobene priprave za naglo odpomoč v slučaju, kadar je delavec pobit in zgodilo se je dostikrat,

ZAPADNA RUDARSKA ZVEZA JE ALL RIGHT!

Washington, D. C. — Zvezna komisija za industrijske razmere je dala 11. t. m. zapadni rudarski zvezi častno spričevalo. Preiskovali so delo na tudi z vrednostjo dobre v resnicu pravo odlikovanje, ker katoliška cerkev sovraži vse, kar je dobro in vzvišeno.

DELAVSKE VESTI.

— V Philadelphiji, Pa., je zadnji teden pričela konferenca med zastopniki premogarjev in operatorjev v državah zapadna Pennsylvania, Ohio, Indiana in Illinois. Konferenca se bo bavila z novo plačilno lestvico. Operatorji predlagajo, da se vsa bodoča vprašanja glede mezd in drugih spornih točk obravnavajo potom razsošča, tako da bo vsaka nevarnost stavke odstranjena. Zastopniki premogarjev še niso odgovorili na predlog.

— Prigodom stavke postreškinj in kuhanje v kavarji in restavraciji "Henrici" na Randolph St. v Chicagi je bilo tekom zadnjih dveh tednov 75 piketov aretiranih.

— Štrajk premogarjev v Collers, W. Va., še traja. V izgredih 13. feb. je bil ubit premogar J. Smith in deputišer Harry Lucas.

— 1. april bo "dan brezposelnosti". Tako je zaključila na svojem zboru v Chicagi organizacija brezposelnih delavev (United Brotherhood Welfare Ass'n). Tadan se imajo vršiti demonstracije in protesti zoper razmere, ki so odgovorne za ogromno armado ljudi brez dela in ti protesti se imajo ponavljati vsako leto 1. aprila, dokler ne bo ta krivica odpravljena.

— V Lvovu, Galiciji, izbruhnil so zadnji teden veliki nemiri, ki so sledili javnim demonstracijam brezposelnih delavev. Okna na prodajalnah so bila razbita in mnogi lačni reveži so vdrli v prodajalne in vzeljive. V Avstriji vladala velika kriza in brezposelnost.

— Vest iz Detroitita, Mich., da bo Henry Ford, lastnik tovaren za avtomobile, plačeval po \$5 dnevno svojim delavecem, je privredila v zadnjih treh tednih 75.000 brezposelnih mož v omenjenem mestu. Položaj teh ljudi je sedaj naravnost neznenih in mnogi stradajo in prezeljajo, da je groza. Detroitski socialisti so vsled tega na javnem shodu ožigali Forda, ker je povzročil to situacijo.

— V Villa BO ODPRAVIL ARMANDO KADAR OSVOBODI MEKSIKO.

Juarez, 13. feb. — General Villa je zadržal svoj pohod na jug. Vtrdil bo prej razne postojanke rebeleev ob meji Zed. držav, tako da bo imel neovirano pot za uvoz oružja za seboj.

— V pogovorni z ameriškimi reporterji je Villa rekjal, da bo armado razpustil, kadar bo Meksika osvobojena in revolucionar končana. "Po mojem mnenju je Huerta zadnji diktator v Meksiki" — dejal je Villa. "Kadar ta pade, bo armada vojakov spremenjena v armado delavev, ki morajo ustvariti močno industrijo v Meksiki. Vlada mora zgraditi tovarne, kjer bodo stari vojaki dobili svoj kruh. Če se vojak ne bavi s koristnim delom, katero mu daje zasluzek, je ničvenreden državljan, kateri ne misli na drugo kakor na vojno in klanje ljudi."

— Organizacija ruskih vohnov. Ruska policija je zadnje dni na delu in je pod nadzorstvom nekega prejšnjega inšpektorja angleških detektivov v Scotland Yardu. Na Angleškem ima svoj glavni stan v neki hiši v Claphamu. Poleg nadzorovanja ruskih potnikov, begunov, deserterjev in izseljenikov se policija peča tudi s spionažo. Naš angleški bratski list "Daily Citizen" piše: "Ne more se dvomiti o tem, da tvori ruskia policija najnevarnejši spionajni sistem na svetu."

— Katoliška cerkev je postavila Maeterlinekova dela na indeks. Zdaj so njegove pesniške doble v resnicu pravo odlikovanje, ker katoliška cerkev sovraži vse, kar je dobro in vzvišeno.

SOCIALISTOZRCI.

— "The Western Watchman", katoliški list v St. Louisu, Mo., kaže neprestano napada socializem, je objavil sledični odломek iz pisma škofa Fallena iz Londona, Canada, datiranega z dne 12. okt. 1912:

— "Veseli me, da imamo en milijon dolarjev na roki za boj proti socializmu. Kot član odbora želeni bi, da je vsak ameriški duhoven v tem odboru in da gleda na to če je mogoče pridobiti protestantske pastorje v njegovi bližini, da podpirajo katoličane v boju proti socializmu. Taki pastorji zaslužijo dobre plačo za delo, ki ga storijo v svrhu. Na ta način bi socialistom zamašili usta, da ne bi vedno vpili, da jih napada samo katoliška cerkev. Dobro bi bilo, da taki pastorji stojijo v pisnem zvezi z našim odborom, tako da bodo vedno preskrbljeni z našim argumentom. Tisočje krajev je, ker ljudje nečejo niti poslušati katoliškega duhovna, med tem ko sprejmejo protestantskega pastorja z odprtimi rokami. Ako bi torej pridobili te pastorje, da bi pobjiali socializem s takimi besedami, ki bi pripravile tla katoličizmu, izvršeno bi bilo dvojno delo za eno plačo."

— Ta vest, ki objavlja dejstvo, da ima katoliška hierarhija milijon dolarjev za pobijanje socializma, je res interesantna; še bolj interesantna pa je, da hoče škof odstopiti nekaj tega debarja protestantskim "ministrum", aka bi dan se imajo vršiti demonstracije in protesti zoper razmere, ki so odgovorne za ogromno armado ljudi brez dela in ti protesti se imajo ponavljati vsako leto 1. aprila, dokler ne bo ta krivica odpravljena.

— Ta vest, ki objavlja dejstvo, da ima katoliška hierarhija milijon dolarjev za pobijanje socializma, je res interesantna; še bolj interesantna pa je, da hoče škof odstopiti nekaj tega debarja protestantskim "ministrum", aka bi dan se imajo vršiti demonstracije in protesti zoper razmere, ki so odgovorne za ogromno armado ljudi brez dela in ti protesti se imajo ponavljati vsako leto 1. aprila, dokler ne bo ta krivica odpravljena.

— Katoliška in protestantska duhovščina sta si bili v laseh že stoletja, napadajoč in klevetajoča druga drugo. Katoliška cerkev ponizuje protestantizem kot krioverstvo in po nauku Rimu je vsak protestant — z drugimi krioverceri vred — fridman! Po nauku rimskih popov se katoliški delavec ne sme družiti z nekatoliškim delavecem pod kaznijo "smrtne grehe". Toda katoliški duhoven pa sme iti z roko v roki s protestantskim pastorjem v boju proti "rdeči nevarnosti", ki je oplašila do mozga kapitalistične izkorisčevalce po celi svetu.

— Carnegie, Frick, Rockefeller, Me Naughton in vsak drugi delavni plutokrat na svetu bo z veseljem pozdravil to koalicijo in dal bo denar — iz delavev izprešen denar — za protisocialistični tra-ra-ra-bum. Ampak delavec, katoliški in protestantski, pa niso tako slepi, da ne bi videli in ne spoznali hinavskih igre. Zato pa imajo vedno manj rešpekta do popov ene ali druge vere.

— Strankarski shod socialistov v Italiji. Letos se bo vršilo strankarsko zborovanje italijanskih socialistov 5. 6., in 7. aprila v Ankonu. Zadnji strankarski shod se je vršil v juliju. Letos se vrši tako zgodaj, ker se mora stranka pripraviti za občinske volitve. Izdelati bo treba občinski program in dežuriti se glede taktike. Na zadnjem strankinem zborovanju so pustili italijanski sodrugi vprašanje glede taktike pri občinskih volitvah odprtih, ker niso imeli v nekaterih mestih sodrugh, ki bi sprejeli kandidature. Danes je pa večina v stranki mnenja, da se ne sklepajo pri volitvah kompromisov. Nekateri sodrugi sploh nočejo nič slišati o osvojitvi mest, temveč naj stranka osvoji le mandate v manjšini, da tako nadzoruje delo meščanskih strank v občini. Na strankinem zboru se bodo pečali tudi z naraščajočim oboroževanjem in kakšno stališčem naj zavzemajo socialisti napram framasonskim ložam.

— V šotoriču štrajkarjev v Ludlowu, kjer je kakih 1400 mož žensk in otrok provizorično nastanjenih, je en sam vodnjak s pitno vodo. Lajtnant Linderfield, kateri načeljuje kozakom v Ludlowu, na ne more videti tega vodnjaka in našrajši bi ga zasul, tako da bi

Lopovstva coloradskih kozakov

Nadaljnja poročila o bestijalnosti milice. Vojaški oropali salun in odnesli \$60. Obstreljen štrajkar prikovan k postelji. Lajtnant pravi, da je "Kristus" in vsi njegovi vojaki so "Kristusi".

strajkarji ne imeli nobene vode. Ukažal je vojakom, da naj vržejo v vodnjak staro, zarjavelo žico in gnjl les, da bi zastrupili vodo. Ta barbarski čin se jim ni posrečil, ker štrajkarji čuvajo vodnjak.

Mati Jones, jetnica v bolnišnici sv. Rafaela v Trinidadu, je pred enim tednom nevarno zbolela. Zahvalevala je svojega zdravnika dr. Harveya, toda vojaške oblasti ne dopustijo zdravniku vstopa.

Tako milica v Coloradu "vzdržuje red in mir". O Amerika, kje je tvoja kričeca svoboda?!

Preiskava v Coloradu.

Denver, Colo., 14. feb. — Kongresna preiskava coloradske stavke premogarjev je započela z našim predsedateljem Fosterjem, kateri je izjavil, da bo preiskal politično in socialno vprašanje boja na obeh straneh. Zaslani so bili najprej razni državni uradniki. James Dalrymple, glavni državni nadzornik za premogokope, je bil vprašan, zakaj je v coloradskih rovih toliko smrtnih posrečev med premogarji. V minarem letu je izgubilo življenja 111 premogarjev. Odgovoril je, da so večino teh nesreč zakrivili operatorji, ker se ne brigajo za varnost v rovih.

Eli Gross, upravitelj državnega brezplačnega delodobavnega biroja, je povedal, da po njegovem mnenju peonaž eksistira v okrožju premoga. Obsodil je tudi početje milice v južnem Coloradu.

Ed. V. Brake, pomožni delavski komisar, je rekjal, da Colorado Fuel and Iron Co., vzame svojim delavecem v tovarnah v Pueblo mesečno en dolar pri plačanju, zato da srečno delavci ne bo prejeli dolega. Kaj je bil obljubil, da bo "že enkrat vso stor preiskal"? vprašal je kongresnik. "To se večidel dogaja v Las Animas in v Huerfano country in ktori živi tamkaj, ta ve, da je nemogoče tožiti, ker šerif lahko izbere porotnike, ki že v naprej vedo, da morajo tožence oprostiti ali spoznati krivim kakor je že slučaj," odgovoril je Brake. "Ali je po vašem mnenju ustava v Coloradu?" vprašal je nadalje kongresnik. "Moje mnenje je, da ni," odgovoril je zopet Brake.

Zaslani je bil Adolf Germer, organizator premogarske unije in povedal, da je bil aretiran v Walserburgu in zapr 9 dni, ne da bi bil obtožen kakega zločina. Germer je priznal, da je kupil revolver v samoobrambo, ker je bil v dnevi nevarnosti, da ga napadejo privatni policisti.

John R. Lawson, član eksekutive U. M. W. of A. v Coloradu, je predložil štiri affidavite, v katerih izjavljajo širje Meksikanci, da so bili privedeni iz El Paso in da so moralni delati kot stavkokazi pod kaznijo smrti. Da bi ne ušli skrivaj, vzeli so jim stražni vsak večer čevlje in jih skrili do jutra. Dalje je povedal Lawson, da je množična vodnjaka, kjer so bili morili, v vrat. Grk je malone blaznel in še danes leži v vojaškem zaporu napol mrtev.

Gus Martinez je bil aretiran — zakaj, kdo ve? — in vržen v mokro celico, kjer se je prehladil in dobil pljučnico. Zaman je prosil vojake, da ga naj peljejo v bolnišnico. Šele ko so ga kozaki videili, da ni več pomoči zanj, peljali so ga v Oxford Hotel v Walsenburgu in za dva dni je tam umrl.

Lajtnant E. K. Linderfelt, eden podkomandantov Chassevih kozakov na konjih, je 30. dec. m. l. udaril po obrazu nekega mladega fanta na postaji v Ludlowu. Zrazen je nahruil grueči premogarjev, ki so stali poleg, s ploho najgrših psov, kar jih premore najbolj barabska angleščina. Končno je zadržal tole: "Le poglejte me! Jaz sem Ježus Kristus v tem kraju in vsi moji vojaki na konjih so Kristusi! Ubogati nas morate na vsak naš migljej!"

Prve dni meseca decembra sta štrajkarja Potter in Rice v Rugby prisli na pošto, katera se nahaja v kompanijski prodajalni, da vzameta pisma. Vojaki so ju pa napadli z revolverji in zapodili nazaj, brez da bi dobila pisma.

Louis in Melchior Vincenz v Ludlowu sta bila na javni cesti napadeni od miličarjev in silno tepena, ker se nista

IZ NASELBIN.

Pueblo, Colo., 4. februar.

Da je država Colorado, kar se delavstva in njegovih organizacij tiče, z despotizmom in tiranijo med prvimi, tega menda ni treba naglašati. Dokazov zato je dovolj. Le nekaj poglejmo nazaj v preteklost in zopet v sedajnost pa smo na čistem.

Z brutalno silo je bil strajk rudarjev v letu 1903–4, bil je ves kapitalistični razred v tej državi na nogah z svojo ekonomsko in politično silo – močjo, z istimi nasilji skušajo premogarski baroni in njega oprode na vladnih stolcih zadušiti strajk premogarjev, kateri je v polnem tihu že od 23. sept. lanjskega leta, toda, kakor vse kaže, se jim to pot ne bo posrečilo, zgleda da bodo prišli premogarji zmagalec iz tega boja.

Kapitalisti imajo vse polno importiranih štrajkolomeev, toda uspeha z njimi imajo bore malo, kajti premog še vedno prihaja iz sosednjih držav Utah in New Mexico. Da imajo kompanije večno iizgubo s svojimi skebi, je umenvno.

Posebno se pa boje kongresne preiskave, kot poroča "The Denver Express" (kteri je edini iz buržoaznih listov, da stoji na strani štrajkajočih premogarjev in poroča situacijo štrajka kot v resnicu) so kompanije v mnogih jamah odpustile veliko iz drugih držav, naj se poberi ven iz premogarskih kemp in sploh ven iz države.

Mnogi bo debelo pogledal in se čudil tem vrsticam, toda to je fakt. Stvar je pa ta le: V državi Colorado imamo zakon, da v slučaju štrajkov ali izprtja ne sme noben delodajalec importirati delavcev iz druge države, dokler ni spor poravnana. In sedaj, ko je na potu kongresna preiskava, so se premogarski baroni tega ustrashili in bi se radi iznibili importiranih skebov, ktere sedaj kar na debelo odpuščajo. Mnogo teh ljudi je prišlo na glavni stan štrajkarjev, kjer bodo najbrže ostali do preiskave, da pričajo proti baronom premoga in s kakšno zvijočo so bili najeti in dovedeni v štrajkarsko okrožje.

Zgoraj omenjeni zakon so pa premogarski baroni in njega satrapje á la Ammons, governer države Colorado, kteri ima zajeten podobno možnost, kteri ob vsaki priliki poljublja čim žem lastnikom jam in dictator in oberanarchist Chase, kar na svojo pest ovrgli in so nstanovili vlado, oziroma tiranijo po svoji volji. Kaj nam bo prinesla kongresna preiskava, bo pokazala pa bodočnost.

Poročati moram še, da se je tudi v našem mestu dobilo nekaj izdajalskih duš, ktere so se podale štrajkajočim bratom in njih družinam trgati kruh iz ust in tako kovati in vklepati delavstvo še v hujše verige sužnosti. Te propalce so: John Lazar, Valentin Lazar, Frank Tomšič, Anton Marinčič in Frank Strle, doma vasi iz Knježaka in Bača na notranjem, ter Anton Groznik, doma iz Orlov pri Grosupljem. Ta zadnji je komaj 8 mesecev oženjen in je ustil tu stalno delo z plačo \$2.50 na osem ur, ta vsaj ni imel nobenega povoda si kruh sluziti z kebstvom. Sram vas bodi, garjeve, skebski izdajalec in južni Iskarjoti delavskega razreda. Pfui! Podali so se v Delagu, Colo. Na delavce po druzih krajih pa apeliram, naj si ta imena dobro zapomnijo, da ako kateri teh podležev pride v vašo sredo, naj se mu takoj da zasluženo breco.

Pred kratkim sem tudi dobil pismo iz Moiley, Colo., od nekega Jos. Shain-a, člana dr. "Orel", štev. 21 S. N. P. J., kateri mi poroča, da je v duhu poljubil peto John D. Rockefeller-ju, ter se podal nazaj v star jarem skebat, tudi ta je doma nekje od Knježaka in Notranjskega. Pravi v svojem pismu, da ne verjame, da bi se doseglo kaj z industrijskim potom, pač pa političen. Slab izgovor za skebarijo; kajti tudi v političnem, kakor v industrijskem boju je treba MOŽ, ne pa omahljivev in strahopetec. Ko bi vsak takò delal, bi kapitalistični pač še vse bolj kruto udrihal po naših plečih, kot pa danes.

jo je nazaj skebat. Skebj, ali Vas ne bo sram enkrat stopiti pred oblije razredno zavednih delavcev? Fej, izdajice!

Končno naj poročam še žalostno vest, namreč, da je preminil v nedeljo 25. jan. naš brat Frank Vertačnik, po domače Erjavec, doma iz Spodne Krašne pri Gornjem Gradu na sp. Štajerskem. Imel je želodženega raka. Pogreb se je vršil 29. jan. in je pokopan v Trinidad. K zadnjemu poštu so ga spremila društva Triglav št. 44, društ. sv. Barbare in lokal U. M. W. of A. Tukaj zapušča ženo in troje nedoraslih otročičev. V starem kraju ima še starše, za vami stoji cel delavski razred!

Vaš u borbi
Chas. Pogorelec,
Org. W. F. of M.

Canonsburg, Pa.

Tukaj Vam pošiljam \$2.70 namenjen za mičiganske štrajkarje. Svota je bila nabранa med člani tukajnjega socialističnega kluba št. 118.

Delavske razmere v tem kraju so prav slabe. Premogarji delajo le v enem rovu, in še v tem s pre sledkom, med tem ko dva popolnomo počivata. Stalno in s polno paro dela samo tovarna za radij. Ves radij se izdeluje za Avstrijo in le nekaj ga je kupila klinika v Philadelphiji. Delo v ti tovarni je pa vsled raznih plinov od različnih rud, nezdravo. Ljudje iz starega kraja so čisto prezirani v tejtovarni, dasi se imajo lastniki zahvaliti največ tujezemcem, da dobe različne rude, in katere jim je mogoče po najcenejši metodi pridelovati dragocen radij.

Socialističen klub štev. 118 dobro napreduje, dasiravno lete na sodržne vsevrste strelice iz črnejega tabora. Nekoč mi je nek klerikalec dejal, da se na sejah socialističnega kluba bog preklinja. Oj ti revše revno, al misliš, da socialisti res nimajo drugega dela, kakor kleti in pridušati se, kakor delajo tisti, ki se jih vidi vsako nedeljo pri masi in morda celo pri spovedi? Tudi glede morale socialisti daleč nadkriljujejo takozvane katoličanske pobožnjanke. Primer bi lahko navel vse polno, pa rajše molčim. — Na klubovi seji se ukrepa vedno kaj novega in to naravno ni prav tistim, ki bi radi videli, da ostane vse tako, kakor je bilo. Veselica, katero je klub priredil, se ni preslabo obnesla.

V kratkem dobi naše naselbina vodovod, in pri tej priliki mi ne da žilica miru, da bi dotičnemu klerikalcu ne posvetil tolle pesmo:

Vodo napeljali boste, gori iz [Margance hoste, — v hišo mu je napeljite, njemu pa tako recite: naj se vsak dan tako postavi, [da mu voda gre po glavi. Voda ga bo oñadila, vse mu [žive pomirila; boljšega res nikjer ni leka, za [bolestnega človeka. Pridemše.

Weston, Colo., 3. februar.

Cenjeno uredništvo Proletarca:

Prosim sprejmite v predale pri ljubljenega našega Proletarca nekaj vrstic o tukajnih razmerah.

Štrak je nespremenjen. Štrajkarji se držimo dobro za naše zahteve, akoravno nas je zapustilo nekaj nezavednežev in šlo skebat.

Judeži, ali ne veste, da delate s tem dejanjem sramoto sami sebi, svojcem in celiemu slov. narodu v Ameriki in stari kontri? Večina skebov v južni Coloradi so Slovenci in kar je treba še posebej pripominiti – mladi ljudje, ki bi se ja lahko zdržali od tega sramotnega dela. Ali ne veste skebj, da so tukaj pravila, ki kaznujejo vsakega skeba iz izključitvijo od podporne organizacije, če gre skebat! S. D. P. Z. postopa strogo s takimi nevrednimi člani, istotako S. N. P. J. Za sedaj naj na veden le par teh garjevcov. John Fatur, po domače Gregorin, Jože Delošek in Anton Slavek, po domače Vidove, vsi trije doma iz Knježaka na Kranjskem, četrsti je Vincenc Komič iz Gorenjskega. Zadnji se je podal tukaj v Illinois, Ohio in Pensylvanijo, toda nikjer mu ni dijal pošten kruh in primahal

Ant. Debevc 25 c; Joe Zalar 25 c; Joe Brenee \$1.00; Joe Matičič 25 c; Fr. Korošec 25 c; Fr. Bajt 25 c; Al. Švigelj 50 c; John Jerib 50 c; John Petrič 25 c; John Debevc 25 c; Gregor Kovšček 25 c; Joe Gozely 50 c; Math Indihar 25 c; Fr. Jerič 25 c; Fr. Zabukovec 25 c; Ant. Plesec 50 c; Math Zalar 25 c; Geo Fidler 25 c; Fr. Šuštaršič \$1; Joe Arhar 25 c; John Švigelj 50 c; John Markovič 25 c; Jak. Kovšček 50 c; Jernej Travnik 50 c; Ant. Vozel 25 c; Vinc. Terpin 50 c; Fr. Kastelec 25 c; Fr. Zaletel 50 c; Fr. Perčun 50 c; Ant. Hršič \$1.00; John Hršič 50 c; Ant. Stražiar 50 c; Joe Matičič 50 c; John Zalar II. 50 c in Jak. Debevc 25 c.

Darovalec Onalinda: And. Likovič 25 c; Ant. Slabe 50 c; John Zalar 25 c; John Likavič 50 c; Joe Svele 50 c; Jernej Slabe 50 c; Fr. Ažlar 50 c; Math. Urbas 25 c; Fr. Kranje 50 c; And. Meden 50 c; And. Mekina 50 c; Ant. Golja 25 c; Mart. Golja 25 c; Lavren Vrh 25 c; John Drenik 25 c; Fr. Per 30 c; Fr. Svele 50 c; Jak. Svele 50 c; Joe Meden 50 c; Ant. Sernel 50 c; Pavel Krpan 25 c; Fr. De Mojzes 25 c in Ant. Zalar 60 c.

A. Stražiar.

Superior, Wyo.

Cenjeno uredništvo:

Ker se vsak dopisnik peča le z delom, moram tudi jaz poročati, kako je s to redjo pri nas. Well, saj veste — kakor pri vas, tako pri nas. Kapitalizem tu — kapitalizem tam. Zaslužek je ravno za sproti. Do zdaj smo delali dva meseca dan za dan; pred kratkem nam so odmerili pa le po par dni v tednu. Vspršič takih razmer grotovo ni mogoče vabiti koga semkaj. Če postane kaj boljše, bo pa že eden ali drugi poročal.

Pozdrav vsem čitaljem Proletarca!

A. Stražiar.

* J. L.

Hoffman, Mont.

Cenjeni urednik Proletarca:

Priloženo vam pošiljam \$2 za poravnanje naročnine na list. Proletarca se mi je tako prikupil, da ne morem biti brez njega. Kakor tudi ne; saj je v resnicu prav zagovornik trpečega delavca.

Z delom se tukaj ne morem nič kaj pojaviti, se ne dela stalno. Tukaj sta dva rova, v enem se dolga po 6 dni, v drugem pa po štiri dni v tednu. Zato ne svetujem komu hoditi semkaj za delom, ker bi se kesal.

Pozdrav vsem našim zavednim! Živel!

Martin Mohar.

Pisma Jaka Štrigelju.

Lub sodruh redahter.

K smu se prot jut' z budžil, sma bli precej usi trdi, pa ne od snopsa, amp'k od mraza. Ta pruden je biu, d' sma šli usi po drva, d' sma se mal ogrel. Jest sm pre řek pobravu en cinast piskr'k, v katerih znani Schneider kuha za ta lene amerikanske gospodine "pork and beans" in druge take r'ki, ki nisa za pošten slovenski želod'c. Tist piskr'k si sm prou dob' zmou s peskom pr rek De splaines, pol sm se pa vrnu, k svoj 'kamerat'm in sm jm reku: "Ti Ribežen boš šou zdala v Willow springs, boš kupu kofeta in špeha, tu se prau pu vaše fanceeta. Potl boš kupu eukra, pa dva hlebeca kruha. Dons boma se rostal tukaj, potl grema pa spet vsak po svoj'm pot. Ta cajt bom jest voda pravstva, d' bo že vse prpravljien, k' pridež nazaj s kofetam. Ta druh pojdepa po drva, d' na zeb'l čez dan."

Cez kašne pu ure, sma bli že spet usi sk'p. Drv sma imel taka

skladunca, d' b' biu vsak l'bianski pekovsk' majstr' od vesela plesou, č' b' jh imou tolk na soj'm duriš. Ribežen je prnesu štir funte špeha, dva funta kofeta, dva hlebeca kruha, potl pa še ena mejhna flasa tiste tekučine, k' j' pravja v Amerik eye opener, doma si ja pa rek'l rezonir gajst. V varžet je pa imou povhn škrnelj eukra. Ko je Ribežen use tula l'pu slož pred nam, sa se ta drug usedi okul ognja, jest sm pa odrezou štir dolge palec, na katere sm natknu špeh, potl jh pa poluž nad žrjava. Kmal je tku lepu zadišal, kuk'r d' b' s'del v kuh'n pr l'bianskem škof, ked'r prpravljaja za ta velka pojedna.

K sma tkula sedel okul ognja, sm pa reku, d' naj usak, kej pove, k'ku je blu na rajž, k' sa sm rajžal. Prec se je oglasi Ribežen, pa je reku: "Oštja t' ga udari, če ga ni druga, ga bom pa jest ta prvi povedov. Preljub moj kompanji, je govur naprej in negov kisht je ratov h'du resen. "Iz Minasote sem ga zajahov ta črniga. Al ošča sem se ga zmotil na azjenpon in ga nisem vzev ta pravega cuga. Taku sem se ga — porco de makako — pripeljov v Žolet, kateremu pravja, da ga je — očo de soto — ta pravi kranjski Rim v Amerik. Maledeto de bigoli, zelo je taku, ko se ga je cug pripeljov noter a lá stacione del Žoleta, da sem misliv, da mi bodo odpadle moje — povere gambe. Zdej ga ni blu druga zame, kot poiskat ta prva petešarija, ki jim pravja tuke salune. Od štacijona je peljala široka strada v mesto. Ko grem po tisti stradi, pridem — očo de soto — do petešarije, na kateri je bil zapisano ime Nimapravnič. Laj ga, sem reku sam sebi, to ga mora — oštja t' ga makaron — biti naš patriot. Pa sem šov notri, da ga kupim glažek akvavite, da ga pride spet kri v moje povere gambe. Ko pridem notri sem reku: "Dobr dan gospoda, mislim, da sem prišov na pravo mesto, med svoje patriote. Natočite ga glažek akvavite, pa tiste fine." — "Kaj veli", se je oglasiv tam za baro, debel človek, ki ga je imel lase na rici, kakor ga ima koštrun volna v Istriji. Biv je tak, kakor so ga hrvaški mešetarji, katere sem jih videl v Ljubljani, ko so prišli na semenj. — "Vrag ti v diši, če vam, kaj veli?", se je oglasil drugi gaspad, ki je stal zraven mene. — "Očo de strangulin, sem se oglasil, pa se spet kri v moje povere gambe. Ko pridem notri sem reku: "Dobr dan gospoda, mislim, da sem prišov na pravo mesto, med svoje patriote. Natočite ga glažek akvavite, pa tiste fine." — "Kaj veli", se je oglasiv tam za baro, debel človek, ki ga je imel lase na rici, kakor ga ima koštrun volna v Istriji, ako kdo strese miza. — "Mile gracie", sem reku ih šov preko vrata. "Od takih maskalcev ne pijem, ki služja moneta na ta način, da vboje ludi — povore popolo vlečej za nos. "Oštja de buzaron, še tist konjak me peče v grlu. — Ko sem biv med vratim, sem pa slišov, ko je Janez reku mešetarji: "A zákaj ga nisem lopnil tistih bogokletnih socialističnih ustih, vrag ti v diši, pomagal bi i ja." — "Tako, tako", se je oglasil mešetar. — "Koša, tako, tako", sem odgovoru med vratim in stopu nazaj. — "Nič ne velim, nič". Je reku mešetar, "želim vam srečno pot". — "Kosi se parla", sem reku in sem odšov preke ferrovia, da pridem ob pravem času v Willow springs. Sam pri seb sem pa mislu, tku je treba govorit s takim šimotom, ki mislija, da je ceev svet naumen, ker so tolk česa hodil v šola, da sa jih spodil. Veš Jaka po pravie t'i povem, pura verita, da sem imov najbol na pik tistga mešetarja Nimapravnič, ker je imov še z vsakim barufa, ki je prišov v negovo petešarija, če ni hvala Janeza. Ko je Ribežen končon, sem pa jest reku. "Prou je Ribežen, d' s' tula povedov, kr bom šou naravnost k Nimapravnič, k' pridem u Kranjsk Rim. Zdej je špeh pečen, pa boma fruškal ta pru, potl boma da naprej gavurl. Fanti, kar ponem.

Lub sodruh redahter! Tu se je zgodil pred fruškam. K'ku sma se potl imel, t' bom pisou v drugem piš'm. Tistga dobrotnika v Detroit pa še pobožej, da se boda ūneum' ū b'l jezil. Janez žihet od jeze poč, se tolk prej se bo pelou naognem voz v tist krej na unem svet, ker prau, d' je, ta prau socijalizem. Nč se ne boj Janeza, pa tud ne negovga pomagača, k mora zdej nem tlaka delat in mazat po tistem Amerikanizerji, k' je sm prbejžou, ker sa mu tla postala vroča v domovin. Piše se Gora, Hrib al Berg. L' po nih sodruh redahter! V kratk'm se spet oglas.

Tvoj Jaka Štrigelj.

Uninski linotypist dobi službo. Vprašanje je nasloviti na "Narodni Vestnik", 405 W. Michigan St., Duluth, Minn.

Pregled 4-mesečnega in celoletnega prometa med krajev. društvji in glav. uradom Slov. Del. Pod. Zveze.

4-mesečni: od 1. sept. 1913 do 1. jan. 1914.

Celoletni: od 1. jan. 1913 do 1. jan. 1914.

Stev. Društva	Društva uplačala v blagajno S. D. P. Z. od 1. Sept. 1913. do 1. Jan. 1914.												Društva prejela izblag. S. D. P. Z.						Celo leto			
	Mesedina I. in II. odd.	Mesedina III. odd.	Mesedina otro.odd.	Vstopna I. odd.	Vstopna II. odd.	Vstopna III. odd.	Vstopna ostre. odd.	Doplac za tak. podp.	Plat. knj. prem. opoz.	Znaki	Porav. dolga	Dolg zop. prejetih	Skupaj	Bol. pol. in por. magrada	Poškodbe	Odpis. nina	Smrtnina	Skupaj	Celo leto	Skupaj	Društvo k doberem	Društvo dolgorje
1	481.50	3.00	4.20	21.00	3.00	—	—	.50	—	1.75	2.50	17.50	532.45	1,600.90	436.00	—	—	436.00	1,071.00	—	7.75	
2	314.25	9.00	1.80	15.00	—	—	—	.50	—	2.50	—	—	342.80	976.70	241.00	—	—	241.00	718.00	—	3.50	
3	262.50	—	2.10	3.00	—	—	—	.50	—	2.50	—	—	271.10	808.15	212.00	—	—	212.00	548.00	—	2.00	
4	318.25	—	3.50	30.00	4.00	—	—	30.00	—	1.80	3.00	1.25	391.80	1,043.25	198.00	—	—	198.00	1,032.00	—	10	
5	438.75	—	2.40	24.00	—	—	—	1.20	—	1.00	6.25	473.60	1,356.10	490.00	—	—	490.00	1,610.00	—	.75		
6	142.00	—	.60	12.00	—	—	.75	.75	—	1.75	1.25	159.10	498.90	97.00	—	—	97.00	355.00	—	—		
7	278.00	—	4.65	6.00	—	—	.75	3.00	1.00	6.55	1.25	301.20	924.85	80.00	—	—	80.00	509.00	—	—		
8	185.40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	185.40	852.35	35.00	—	—	35.00	688.00	—	2.95	
9	175.90	—	—	12.00	—	—	—	—	—	1.75	—	—	197.55	568.55	37.00	—	—	37.00	278.00	—	2.35	
10	383.75	—	8.85	3.00	—	—	2.25	—	—	2.50	1.25	401.60	1,275.05	200.00	—	—	200.00	1,913.00	—	71.45		
11	183.25	—	—	6.00	—	—	—	—	—	3.25	—	—	192.75	747.15	104.00	—	—	104.00	896.00	—	1.25	
12	305.75	—	1.80	12.00	—	—	—	—	1.00	.90	3.25	—	324.70	993.85	127.00	—	—	100.00	227.00	—	597.00	
13	235.25	—	3.00	24.00	—	—	—	6.00	—	1.75	7.50	278.40	792.10	104.00	—	—	104.00	319.00	—	.25		
14	83.75	—	—	—	—	—	—	—	—	28.75	—	—	113.50	372.75	15.00	—	—	400.00	415.00	—	587.00	
15	145.00	—	—	—	—	—	—	—	—	1.75	1.25	148.00	536.25	—	—	—	—	—	443.00	—	—	
16	42.00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42.00	139.70	—	—	—	—	—	—	1.80	
17	157.65	3.75	—	3.00	—	—	—	—	.60	3.85	53.50	4.00	226.35	516.95	—	—	—	—	—	262.00	—	13.65
18	129.75	—	—	6.00	5.00	—	—	—	—	1.75	1.25	132.75	442.75	88.00	—	—	88.00	347.00	—	—		
19	142.25	—	—	6.00	—	—	—	—	—	1.25	1.25	154.75	447.20	7.00	—	—	7.00	73.00	—	1.75		
20	196.75	—	—	—	—	—	—	—	—	2.50	205.25	664.50	134.00	—	—	134.00	915.00	—	15.75			
21	265.75	—	3.00	15.00	—	—	—	—	—	1.75	7.50	299.50	897.75	183.00	—	—	183.00	294.00	—	—		
22	719.75	—	1.20	45.00	5.00	—	—	36.00	.50	2.40	55.75	21.25	886.85	2,628.50	310.00	—	—	310.00	1,795.00	—	.65	
23	139.75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.50	142.25	472.00	9.00	—	—	9.00	654.00	—	2.00		
24	428.00	—	—	21.00	—	—	—	—	—	—	452.00	1,370.00	85.00	—	—	85.00	365.00	—	1.75			
25	278.50	—	—	3.00	—	—	—	—	—	—	2.50	253.00	737.25	67.00	—	—	250.00	317.00	—	.25		
26	205.50	—	—	30.00	—	—	—	15.00	—	—	—	105.50	358.75	47.00	—	—	47.00	161.00	—	1.40		
27	91.75	—	3.00	9.00	—	—	—	—	—	3.00	1.25	220.90	726.30	150.00	—	—	150.00	712.00	—	2.75		
28	248.00	—	1.20	9.00	—	—	—	—	—	—	—	65.00	480.40	—	—	—	—	498.00	—	19.65		
29	206.25	—	.60	12.00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	68.00	—	2.00		
30	65.00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.75	61.25	197.00	—	—	—	—	—	—	—		
31	57.50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	491.00	860.00	.95	—		
32	246.50	—	.30	9.00	—	—	1.50	.75	.90	1.00	6.25	265.90	769.90	241.00	250.00	—	—	62.00	337.00	—	2.95	
33	143.50	6.00	3.75	6.00	—	—	—	3.00	—	2.00	—	164.25	474.85	62.00	—	—	51.00	252.00	—	19.80		
34	363.75	—	2.70	33.00	—	—	1.50	.60	—	1.35	—	402.90	1,099.30	51.00	—	—	70.00	213.00	—	.525		
35	268.20	—	8.70	27.00	—	—	6.00	—	—	5.00	—	314.90	889.10	70.00	—	—	94.00	231.00	—	1.75		
36	240.50	—	—	30.00	—	—	—	—	—	2.40	.25	295.70	915.75	351.00	—	—	351.00	930.00	—	1.50		
37	271.70	4.50	4.05	6.00	—	—	.75	6.00	.20	—	—	240.00	716.40	175.00	—</td							

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LIJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj —

Jugoslovanska delavska tiskovna družba
v Chicago, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglas po dogovoru. Pri spremembah bivališča je poleg novega naznaniti tudi stari naslov.

Glasilo slovenske organizacije Jugosl.

— socialistične zvezke v Ameriki —

Vse pritožbe glede nerednega posiljanja lista in drugih nerodnosti, je posiljati predsedniku družbe

Pr. Podlipcu, 5039 W. 25. Pl Cicero, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by

South Slavic Workers' Publishing Company
Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign in units \$2.50 a year, \$1.25 for half year. - - - - -

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

4006 W. 31. STREET, CHICAGO ILLINOIS.

Telephone: LAWNDALE 9677

KAM?

Washington, glavno mesto strica Sama, je pred kratkim v sled sklepa kongresa zaprl zloglasne hiše v svoji sredi in vrgel na celo okrog 300 prostitutk. Dotični, ki so najbolj delali na to, da odpravijo javno prostitucijo v ameriškem kapitolu, so se obenem vprašali: kam bodo še nesrečne, kadar jih "osvobodijo" iz bele sužnosti? Pronašli so, da mnoge bi rade delale, samo če bi dobile poštano delo. In tedaj so pomisili, da bi bilo dobro začeti majhno tovarno za obleke, kjer bi prostitutke imele poštano delo. Za tako tovarno je pa treba najmanj \$25.000 kapitala. Kje vzeti denar? Kongresni distriktni odsek, ki vlada v Washingtonu, ga ne da. "Dobrim reformatorjem" je pa padla srečna misel v glavo. Denar bodo gotovo dali bogatini, predvsem fine družabne dame, milionarke, ki so soglasno zahtevale "čiščenje" kapitola. Šli so na deло. Tri tedne so fehtali z veliko muko in ko so obrazili vse, kar se je dalo obraziti, dobili so — kaj mislite, koliko? Celih \$1500! O tovarni torej ni govora in pregnane prostitutke morajo ali vršiti svoj "business" na skriv nem, ali pa iti drugam po starem poslu.

Bogati kapitol ameriške republike zapravi milione dolarjev za zabavo vsako leto; milione za nečimurni lišč, milione za družabna žretja vsake vrste — ali kadar pride do tega, da bi treba izgnaniti modernim Magdalenskim prekrbenti poštano delo, tedaj pa ima kapitalizem le \$1500 na razpolago!

In taka družba, gnjila in skozinsko nemoralne družba, hoče, da "se očisti" prostitevje! Kdo je bolj nemoralen? Ali žrtve, ki pod pritiskom gladu in nagote postavijo na trg zadnje, kar imajo, ali družba, ki vrši pritisk?

Fej, hinave!

NOV NASELNIŠKI ZAKON.

Nov naselniški zakon, ki ga je sprejela kongresna zbornica, je delo nazadnjakov, za katerega so lahko glasovali le ljudje, ki ne poznavajo zgodovine ameriške republike. Res je, da zakon še ni sprejet, tako je zanj glasovala večina v zbornici. Ali na senat se ni zanesli. Najbolje je, da državljan takoj odločno protestirajo proti temu zakonu, da si bode predsednik trikrat preje premislil, preden ga bo podpisal.

Ako naselniška predloga postane potrjen zakon, potem je v ameriški republike šlo azilno pravo za politične begune rakan živigat in žabam gost. Vsak priselnik bo prvi pet let (do sedaj je bil le tri leta) izpostavljen vsem šikanam. Deportirali ga bodo lahko radi najmanjšega vzroka. V smislu te zakonske predloga bodo lahko zbranili vsakemu revolucionarju stopiti na ameriška tla, ako je pri propagandi rabil ostre besede, ali se celo udrežil bojev proti tiranski vladai.

Te določbe so direktno napravljene proti razredno zavednemu proletariatu vsega sveta. Fejdni gospodje na jugu se boje rdečega

poplava in grade nasipe proti agitatorjem za odpravo kapitalističnega sistema. Demokrate na jugu boli sreči, ker zamorec niso več navadni telesni sužnji. Še toliko bolj se pa boje socialistov, ki označujejo, da imajo si ljudje, brez razlike na spol, narodost, vero in pleme nake pravice do življenja. To južnim demokratom, potomec nekdanjih sužnjodržcev ne gre v glavo, ker so po njih mnenju nekateri ljudje le za to na svetu, da potratno zapravljajo, kar je ljudska večina ustvarila s pridnim delom. Največje nevarnost za svoje starokopitne in preživele nazore pa vidijo v socialističnem nauku. Zato bi radi ameriško republiko obdali s kitajskim zidom, skozi katerega bi vodila le majhne vrelz, pri kateri bi lahko vsakega novega priselnika temeljito preiskali, ako ni prinesel s sabo puntarskih misli, ki so nevarne demokratičnim fevdnim gospodom na jugu.

Nekateri kongresni, ki so bili rojeni v inozemstvu so preeej dobro argumentirali proti predlogu. Ali njih argumenti so se obracali le proti skušnji o izobrazbi in proti betletni dobi. Vsi kongresni so pa pozabili govoriti proti nazadnjškim odločbam v nji in za ohranitev azilnega prava. Vsa kongresnik Sabath, rodom Čeh, in Goldvogle, rodom Rus, bi moral v interesu svojih narodov nastopiti za ohranitev azilnega prava. Vseženjeni Avstriji lahko vsak trenutek zagrimi, ko se Balkanci zavedo svojih napak, ki so jih našli v zadnji vojni in napravijo trdno zvezo proti Avstriji. Vsak normalen človek pa, ki je dva meseca v Ameriki in zna ločiti nikel od kvodra, je postal članene ali druge teh organizacij, lahko ve, da naše zavarovalne inštitucije kot take nimajo nobene politične funkcije in vsled tega tudi ne oblasti, da bi mogle poslati koga v Kindergarten, kaj šele v Sibiriju ali na kamenje. Ampak naši junški vitezi in viteščki ne morejo drugače, če hočejo da ostanejo vredni potomeci svojih predgov iz trinajstega stoletja.

Komedija je tukaj, in kdor jo je začel, naj nosi posledice. Za nazdrženje naprednih jednot in zvezni komedija, ampak resna stvar, ki potrebuje resne razprave. Kdor misli hote ali nehote celo stvar spremeniti v eirkus, najdobi se v njem žonglira s frazami ali sartomortali drugače — bo dobil odvezo samo pri svobodomislečih, nikdar pa ne pri socialistih; kajti socialisti se ne morejo nikdar s komedijanti, katerimi ni za resno delo.

Naše mnenje je, da hoče napreden element v interesu splošnosti — združenja! In do združenja bo prišlo ne glede na to, kako eni vitezi in viteščki zavijajo in mečejo okrog sebe prazne fraze o osvajanju in podzarmljenu. Kdor ni za združenje, naj ostane s svojimi frazami doma; kdor je pa za združenje, naj opusti komedijo in se loti stvarnega dela, da se združenje čimprej uresniči. Če dotični ljudje nimajo za to nobene dobre volje, tedaj naj ostali odborniki v pripravljalnem odboru za združenje, zahtevajo od nedelažljnih — resignacijo, da jih ne bodo delavci, ki so ovirali pri stvarnem delu. Kajti od ljudi, ki se bore za osvojeno, ni pričakovati stvarnega dela. — V splošnem pa naj velja eno: širša javnost naj pazi na naše komedijante in jih izpozna.

BELEŽKE.

Pravijo, da kapitalisti nima duše. Imajo pa denar! Toda če kapitalista zagrabi za vrat in ga privleče pred sodnika radi zločinov, tedaj se navadno zgodi, da kapitalist nima — ne denarja ne telesa. Kdo bo rešil to uganko?

Socialistom se navadno očita, da zakaj ne delajo tako kakor govor. Hm! Mi vedno govorimo, da morajo delaveci voliti za socializem, ako hočejo doseči pravico in splošnost. Kasnejše so se splošno razmere tako zasukale, da je bilo moč misliti na združitev. In ker se je cepljenje v dveh slučajih zgodilo iz okvirja S. N. P. J., si je le-ta tudi štela v dolžnost spomniti na združitev. In res, odzvalo se je šest organizacij, katerih članji so večalijanji že člani S. N. P. J., kajti članstvo je prišlo do prepričanja, da ni nobenega stvarnega razloga — zlasti ne, če se razredi za zavarovalnine urede tako, (kar se bo vredilo tako ali tako) da bo vsak član zavarovan po svoji volji — da bi morali biti razcepjeni v petih ali šestih podpornih organizacijah. Prišlo je do prve skupne konference. Na konferenci je tajnik S. N. P. J. razložil

Povprečni delavec morda ve ali pa sploh ne ve, da je pri svojem produktu vedno oropan. Socialistični delavec pa ve ne samo to, temveč te vudi, kako storiti konec ropu. Ampak za to delo potrebuje pomoci od prvega.

Štirideset odstotkov farmerjev v Zed. državah nimajo svojih kmetij. Kdo je tega kriv? Socializem?

Pa pravijo, da bo socializem vzel farmerjem zemljo! Katerim farmerjem? Ali tistim, ki je nima?

Vladni štatisti poročajo, da letos primanjkuje v Zed. državah 18 milijonov glav klavne živine. Zakaj vlada ne dovoli pripomočkov, da bi sama redila živino na svojih prostranih zemljiščih? Milione delavcev čaka na delo.

"Father" Hans Schmidt je obsojen na smrt radi brutalnega umora. Neki list poroča, da je zločin tega duhovnika povzročil, da je katoliška cerkev v Ameriki izgubila več tisoč pristašev.

Jolietski Janez pa pravi, da so socialisti tisti, ki razbijajo vero in mlado življenje porabil v to, da je vihtel svojo sabijo nad in po glavah revnega ljudstva, da je moril uboge proletarce, njih žene in otroke, kakor tudi njemu podložne vojake. Za vse te "dobrote", kakor jih imenuje še na milijone ljudstva, — med njimi tudi tisti, ki jih najbolj občutijo, — imajo bogato penzijo, katero mu plačuje dobro revnega ljudstva, da lahko živi v razkošu, med tem, ko to receno goveri nasprotno. Ali je Wilson mož-beseda, ali je figura?

Predsednik Wilson pravi, da je proti ženski volilni pravici zato, ker tega ne določa platforma njegove stranke. Na drugi strani pa Wilson zahteva, da se odpravi dolga začeta za prosto plovbo ameriških ladij skozi Panamski prekop, dasarno demokrščka platforma izgubila v svojih delavčeve pravice upoštevale. Vsega tega se pa boje denarni mogoci, da bi potem dobili respekt pred delaveci, da bogme ne bi mogli potem svoje glavno vladati.

Toraj kakor že rečeno, je po vseh železnih poljanah Minnesota brezposelnost na dnevnem redu, mnogo delažljnih mož iščejo delo iz enega kraja v drugega. Tistim pa, katerim je bila sreča tudi mila, da smejo iti na "šift", pretrpeti morajo od strani "bossov" ali kompanijskih psov pravo jeklostvo, katero civiliziran človek ne more prenašati. In čudež vodič od Vodičke Jahanče bi bil, če se ne bi ob takih razmerah ljudstvo zdramilo (in to v kratkem), spuntalo kraljem železa, oziroma njih priganjačev in zahtevalo priznanje unije po vseh rudnikih železnega polja Minnesota.

Ne vem kaj bi rekli naši Kranjčički majnarski bossje tukaj, ko bi se to uresničilo in ko bi jim bila priganjalna šiba odvzeta? Pa bodo morda nekteri od naših tačnih rekli čes: da smo jim mi socialisti nevoščljivi za njihova dobra dela. Rekli bodo: kjer ima načelovek — Slovenec svoj boljši občaj, pa se vsakodobno odzove po svoji moči. Videlo se je pa tudi ob prilici veselice, katero je predril Jugosl. soc. klub v korist Calumetskih strajkarjev.

Ker sem ravno pri strajkarjih, naj omenjam še nekaj. — Na seji socialističnega kluba štev. 45 smo sklenili, ko smo sklepali o prej omenjeni veselici, da se tukajšnje rojake opozori o veselicu poleg lepkov tudi v listin, kateri so najbolj razširjeni tukaj. Na vrsto je prišel tudi "Ameriški Slovensec", na katerega sem jaz poslal kratak dopis: pisan bolj po kakovosti, kakor imajo navado dopisniki omenjenega lista, v nadu, da ga priobči v tem seznanji svoje čitatelje o veselicu, katere čisti dobicek je namenjen v blag namen, — v namen za pravico se borečim delavecem v Calumetu. Tega dopisa pa A. S. do sedaj še ni priobčil in ga menda sedaj tudi ne bo, ker bi sedaj tako brez pomena. Odgovoril bi pa lahko, in moja želja je, da odgovori zakaj tega ni storil, dasiravno že sam dobro vem. Ako bi bil pisal za socialistizem, bi bilo brez pametno misliti, da bode priobčil kaj tacega, ker sem pa pisal, da priredi socialistični klub veselico v pomoč strajkarjem v Michiganu, kateri gotovo niso socialisti in ker vedno upije, da je on in katoliška cerkev na strani revjev, sem upal, da dopis priobči. Brez dvoma bi pa "A. S." zavzel drugo stališče, ako bi na primer pisal, da bode socialistični klub priredil veselico v korist slovenske cerkev v Waukegan-u.

Taki so ti delavci "prijatelji" "A. S." piše na prvi strani, takole še nekako nepristransko, — za tiste ko ne čitajo drugih listov, med dopisima je pa priobčen dopis iz Calumeta, da se delaveci že vratajo na delo, medtem ko še dopisnik vabi, da kdor hoče delati naj pride v Calumet, ker ni več strajka.

Ako bi bil "A. S." nepristranski napram delavecem, bi moral tak dopis brez pomisla zavreči, ker ve, da je na škodo delavecev. Tega pa on ne storii in on že ve zakaj ne, kakor vedo tudi delaveci in bodo še bolj in še večji meri vedeli, dokler zadnji ne pokazajo hrbit takim listom, kakov je "A. S." in "Glasnik".

Socialistični pozdrav vsem zavednim delavecem!

Waukegan, Ill.

Delavske razmere so se zadnji čas obrnile na boljše v tem oziru, da smemo sedaj garati vseh šest dni v tednu.

American Steel and Wire Co. sprejema nazaj odslovljene delavce, katere je odslovlila vred nekaj mesecev. Obratuje takoreč s polno paro, ne pa tako, kakor bi lahko, kakor je pred nekaj leti. Ravno tako je z drugimi tovarnami, izuzemski Sugar Refinery (skrarna), katera pa še vedno počiva, kakor kak star vojaški častnik v Avstriji, ko je vse svoje mlado življenje porabil v to, da je vihtel svojo sabijo nad in po glavah revnega ljudstva, da je moril uboge proletarce, njih žene in otroke, kakor tudi nekaj delavcev.

Delaveci! sedaj lahko vidite, kako kapitalisti drže s kapitalisti, ali ni to zvez? Če se oni slobodno organizirajo v truse v drže skupaj, zakaj bi se pa delaveci ne združevali v svoje delavske unije, da bi se vsaj nekaj delavčeve pravice upoštevale. Vsega tega se pa boje denarni mogoci, da bi potem dobili respekt pred delaveci, da bogme ne bi mogli potem svoje glavno vladati.

Toraj kakor že rečeno, je po vseh železnih poljanah Minnesota brezposelnost na dnevnem redu, mnogo delažljnih mož iščejo delo iz enega kraja v drugega. Tistim pa, katerim je bila sreča tudi mila, da smejo iti na "šift", pretrpeti morajo od strani "bossov" ali kompanijskih psov pravo jeklostvo, katero civiliziran človek ne more prenašati.

Omedel sem, da se nekaj delo delava; klub temu pa ne svetujem hoditi semkaj za delom, ker kakor že omenjeno — sprejemajo družben razven malih izjem na delo le tiste, ki so bili prej odslovljeni. Poleg tega je pa že tukaj več kakor dovolj brezposelnih delavcev.

Kakor drugod, tako se tudi tukaj delaveci počasi probuhajo in spregledavajo v kateremu razredu pripadajo. To se vidi najbolj odkar je strajk v Calumetu. Treba je samo omeniti za pomoč strajkarjem, pa se vsakodobno odzove po svoji moči. Videlo se je pa tudi ob prilici veselice, katero je predril Jugosl. soc. klub v korist Calumetskih strajkarjev.

Zelimo poročati potom našega glasila "Proletare" iz naše življenje! Želimo poročati, da se združenje naprednih jednot in zvezni komedija zavijajo in mečejo okrog sebe prazne fraze o osvajanju in podzarmljenu. Kdor ni za združenje, naj ostane s svojimi frazami doma; kdor je pa za združenje, naj opusti komedijo in se loti stvarnega dela, da se združenje čimprej uresniči. Če dotični ljudje nimajo za to nobene dobre volje, tedaj naj ostali odborniki v pripravljalnem odboru za združenje, zahtevajo od nedelažljnih — resignacijo, da jih ne bodo delavci, ki so ovirali pri stvarnem delu. Kajti od ljudi, ki se bore za osvojeno, ni pričakovati stvarnega dela. — V splošnem pa naj velja eno: širša javnost naj pazi na naše komedijante in jih izpozna.

Pristopnila je samo 15 in 10 členih prispevkov. Program je: Poduk v pisavi, čitanju v slovenščinem in angleškem jeziku, vsaj toliko, kar vsak delavec nujno potrebuje za vsakdanje življenje. Seznamiti se, kaj je strokovna in politična organizacija, uprava municipalne in državne oblasti in njih zakonov. Poduk v poštnem in bančnem sistemu. Vrednosti in korist državljanskih pravic Zedinjenih držav, itd., itd. Vsak član ima pr

Stranka

SODRUGOM IN SOMIŠLJENI
KOM V CHICAGI.

Opozjam sodruge, člane socialističnega kluba št. 1., kakor tudi nečlane, ki simpatizirajo z nami, na prihodnjo sejo kluba, katera se vrši v petek dne 20. februarja, začetek ob osmih zvečer, v Šoupkovi dvorani, vogel 26. ulica in Avers Ave. Poleg drugih važnih stvari, ki so na dnevnem redu, bo tudi predavanje o naselniškem vprašanju z ozirom na nov naselniški zakon.

Predaval bo sodr. Ivan Molek in potem se vrši prosta debata, katere se lahko vdeleže tudi nečlani. Vsaka seja socialističnega kluba je javna in navzoč je lahko vsakdo, kogar zanima naše gibanje.

Filip Godina, tajnik.

Chisholm, Minn.
Obvestilo.

Dne 22. februarja t. l. priredi Jugosl. socialistični klub, štev. 22 v Chisholm v Finski dvorani veliko veselico z igro "Prvi maj". Vsled tega se vabi vse napredne delevce, da to veselico posete. Za dobro zabavo bo preskrbljeno.

Vstopnina za posameznike 35 c, za obitelj 50 c.

ODBOR.

Fayette City, Pa.

Cenjeni sodrug urednič —

Tukaj ni baš mnogo slovenskih delavcev, ali kar jih je so vsi dobro organizirani — gospodarsko in politično. Tudi hrvatski delavci je tukaj, ki se pa še ne zanimajo za politično organizacijo.

Dne 4. februarja je naš klub priredil javno predavanja v hravskem jeziku. Pozneje smo pa povabili iz Pittsburgha sodruga M. Zabriča, ki je govoril o pomenu delavškega boja z ozirom na gospodarsko osvobodenje. Hvala lepa vsem, ki so se potrudili za to priredo.

Socialistični pozdrav!
John Gartner, tajnik.

Johnstown, Pa.
Vabilo.

Članom Jugosl. socialističnega kluba št. 65 naznanjam, da se v sledu zadnjega zaključka vrše seje kluba vsako drugo soboto v mesecu točno ob osmi uri zvečer. Ker imamo na dnevnem redu več važnih točk, so vsi člani vabljeni, da se vdeleže prihodnje seje kolikor mogoče v polnem številu. Razpravljalo se bo tudi o ustanovitvi konsumnega društva.

Socialistični pozdrav!
Odbor soc. kluba št. 65.

Wasson, Ill.

Tem potom opominjam vse postopajoče člane društva "Vsi Slov-

ni", štev. 66. S. D. P. Z., ki so odpotovali brez prestopnega lista, naj se javijo tajniku kakor hitro mogoče, ker bodo sicer suspendirani. Člani in članice, ki se nahajajo v kraju, kjer je društvo S. D. P. Z. si morajo preskrbeti prestopni list in pristopiti k določenemu društvu. V drugem slučaju si morajo preskrbeti potni list. Pozor torej, da ne bo sitnosti.

Louis Grobelnik, tajnik.

Waukegan, Ill. 6. Feb. 1914.

Tukajšnji socialistični klub št. 45, je priredil dne 31. jan. veselico v korist michikanskem štrajkarjem. Veselica se je nepričakovano dobro obnesla, kljub slabim delavškim razmeram. Da pa je naredilo toliko dobička, gre v prvi vrsti hvala vsem darovalem, ki so s svojimi darovi prispevali na pomoč in s tem preskrbeli skoraj za vse potrebno na veseli.

Slovenski gostilničarji so se vsi rade volje odzvali s pijačo in cigarami; mesar in grocerist Možina je preskrbel za prigrizek, člani kluba pa za srečovlje in šaljivo pošto. Tako smo imeli razen nekaj izjem, vse zastonj. Prisrela hvala gre tudi društvu "Slov. Nar. Sokol", ker se je edino veselico udelilo korporativno, poleg tega pa se darovalo v ta namen \$5.00; ravno tako gre hvala na prednim ženam in dekletam društva "Moška Jednakopravnost", štev. 119 S. N. P. J., ker so se trudile s prodajo kart in sreček.

Čistega prebitka od veselice je \$107.26. Dr. "Slov. Nar. Sokol" darovalo v ta namen \$5.00; ker se nista mogla vdeležiti veselice, sta darovala v ta namen Frank Barle \$1.00. Jak. Novak \$0.50. Nabranu na seji društva "Sloga", štev. 14 S. N. P. J. \$5.00. Pošiljamo vsega skupaj na upravnštvo "Proletare" \$118.76.

Še enkrat prisrela hvala vsem darovalec in vsakomur, ki je na en ali drugi način pripomogel veselicu do lepega uspeha, bednim štrajkarjem in njih družinam pa do nekoliko pomoči v boju, za nekoliko večji košček kruha in za pravico do organizacije, za katero se borijo že čez šest mesecov z baroni bakra v bakrenem okrožju v Michiganu. Ne pozabimo tudi zanprej na nje, ampak stojmo z njimi v boju — do zmage!

Za Jugosl. socialistični klub št. 45 Waukegan, Ill.

ODBOR.

— Prvi socialistični župan v Holandiji Sodrug Laan, državnozborski poslanec, sin poljedeleca in bivši učitelj je bil imenovan v Zaandamu županom. Mesto leži ob morju in ima majhno socialistično večino v občinskem svetu. Sodrug Laan ima obširno znanje o občinski politiki. V parlamentu se je zelo zanimal za vprašanja o šolskem podniku in je vedno nastopil kot protimilitarist.

Socialistični pozdrav!

Odbor soc. kluba št. 65.

Wasson, Ill.

Tem potom opominjam vse postopajoče člane društva "Vsi Slov-

VABILO NA SLAVNOST Pariške Komune

ki jo prirede

Jug. socialistični klubi v Chicagi

DNE 15. MARCA 1914

v Pulaski dvorani, Ashland Ave., med 17. in 18. cesto.

Začetek točno ob 2. uri popoldne.

Igra v slovenskem in hrvatskem jeziku.

Vstopnina je 25c za osebo.

VZAJMENI ODBOR.

Vabilo na maškaradno veselico

katero prirede

člani slov. izobraževalnega doma v Franklin, Pa.

v Domovih prostorih, dne 24. februarja 1914, zvečer

Vsi rojaki Slovenci in Hrvati so ujedno vabljeni, da se iste v obilem številu udeleže.

Na veselici poje slov. pesv. in izobraževalno dr. Bled iz Franklinia. Godbo oskrbe Franklinski tamburaši.

Ker je veselica ravno na tako vesel dan, kakor je pust, upamo, da se vsi rojaki odzovejo vabilu, ker zabave, razvedrila, dobrega prigrizka in dobre pijače bo v izobilu.

Vstopnina 25c za moške — Ženske so vstopnine proste.

Za vsestransko postrežbo bo skrbel

ODBOR.

VABILO NA VESELICO

katero priredi

Sloven. Izobraževalno in Dramatično Društvo

"VIHAR"

v lastnem domu Dunlo, Pa. Dne 21. februarja

Pričetek plesa ob 6 uri zvečer. Igra "ANAL HEROD" se prične točno ob 8 uri.

Gasper: Zakoški kmet.....	August Samec
Matijče: Stari oče.....	Ivan Ušenčnik
1. Hlapec	Louis Krajnc
2. Hlapec	Ivan Hribar
Braunjevec	Ivan Peternel
Zdravnik	Frank Kančič
Vinko	Vinko Pivk
Janko Dijaki	Louis Gezel
Zdravko	Matija Strumbelj

Po igri sledi zopet ples, šaljiv srčno lov, in prosta zabava.

Vse rojake iz okolice se tem potom najsljudnejše vabi, da se te zabave udeležiti blagovolijo. Zlasti pa prijatelj dramatične. Igra je zelo šaljiva in vloge so v rokah dobrih igralcev kateri se pridno pripravljajo.

VSTOPNINA 50c.

Pivo prosto.

Dame so vstopnine proste.

Skrbijo bode tudi za točno postrežbo ter izvrsten prigrizek.

Za obilno udeležbo se priporoča

ODBOR.

Edini slovenski pogrebni

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET TEL. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ROJAKI V MESTU IN OKOLICI!

Poskusite Bernardovo Kapljico!

NA ZAHTEVO POŠLJE NA DOM.

Ako živete izven Chicage, pišite po našem ceniku za dobro vino in žganje, na:
JOS. BERNARD, 1903 BLUE ISLAND AVENUE,
(DEPT. C) CHICAGO, ILLINOIS.

Največja slovenska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaskem, Slovaškem, Ceškem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

KADAR potrebujete društvene potrebščine kot zastave, kape, regalije, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastonj.

Vse delo garantirano.

FOTOGRAFIJE

najfinješega dela, najšibko ženitovanske, društvene ali družinske, vedno dobro in okusno izdeluje

IVAN VČELIK, prvi hrvatski fotografist
1634 Blue Island Ave., med 18. in 16. ul. Chicago.

Z vsakim izstrem slik damo krasno darilo.

Telefon: Ganai 2599.

Skupno

	Clanarina	Gl. knjižnica	Znaki	Literatura	Tiskovine in pedati	Vrajena posojila	Fond za strajanke	Od fajn-kovske place	Glimkev fond	Naročna in pod. na časopise	Strankin deficit	Bolgarsko-srbski fond	Razno	Skupno
Januar	\$ 341.61	\$ 5.25	\$ 7.60	\$ 3.30	—	—	—	—	—	—	—	\$ 2.32	\$ 360.08	
Februar	295.19	3.54	7.25	2.75	—	—	—	—	—	—	—	1.00	319.73	
Mare	327.54	4.46	17.45	9.05	—	—	—	—	—	8.65	—	.90	368.05	
April	293.90	2.56	11.50	9.10	9.57	5.11	—	—	—	—	—	—	331.74	
Maj	334.15	1.36	12.00	10.19	11.65	—	—	—	—	10.25	—	1.50	381.10	
Junij	303.50	2.64	5.15	—	—	—	—	17.24	—	9.05	—	—	346.98	
Julij	384.95	2.20	6.50	3.04	—	—	—	16.00	19.35	—	—	—	432.04	
August	333.85	3.95	21.60	12.03	13.65	9								

Mich. štrajk.

(Nadaljevanje s prve strani.)

žju Michiganana in splošno delovanje te organizacije, poročajo, da W. F. of M. deluje postavno in pošteno ter da se ne loči od drugih narodnih delavskih organizacij. Poročilo se dalje glasi, da je 8000 članov te unije vpisanih v Butte, Mont., in generalni manager rudnikov v Anaconda, Mont., je izjavil pred preiskovalci, da je popolnoma zadovoljen z W. F. of M. in čudi se, zakaj bi ne bili zadovoljni operatorji v Michigangu.

PISMA ŠTRAJKARJEV V MICHIGANU.

Calumet, Mich., 8. feb. — Zopet se oglašam in vam sporočam najnovije iz naše bojne poljane. Zadnje dni je pritisnila ostra zima; da bi le ne trajala dolgo. Štrajkarji se borimo složno naprej. Sedaj se nobeden ne vrača več v skebarijo. Ničemniki naj pa le skebjajo saj za drugo niso.

Jutri se prične kongresna preiskava. Naši krvosevi so se je branili na vse kriptje, ali pomagalo nič. Preiskava je prišla. Kaj bo rezultat iste, še ne vemo. Slišal sem, da so gospodje kapitalisti natisnili posebne pole, katere dajejo skebom v podpis. Vsebina dotičnih pol je v glavnem sledi: "Jaz sem zadovoljen z delom in s plačo in ne maram biti v uniji. Izjavljam tudi, da ne maram delati z unijskim delavecem in obenem zahtevam, da družba izžene stavkarje iz svojih stanovanj itd." Spodaj se pa podpiše z lastno roko. Vi nesrečni skebje! Neumni ste, da slišite travo rasti, a ko podpišete tako lopovščino. Am-pak vsi niso tako neumni. Mnogo stavkokazov ni hotelo podpisati, ko so videli, kaj pomeni cela stvar. Večina tistih, ki so podpisali, so importirani skebje, ki ne znajo čitati angleškega jezika in torej niti ne vedo, kaj so podpisali. Seveda, kranjski skebje so najbolj lojalni pijavkam v Bostunu. Da pa ne bo "Klobasnik" zopet rekel, da je vse laž, mu lahko povem ime Slovencev, kateri je delal, pa ni hotel podpisati dotična ga papirja.

V nobeni stavki menda še ni bilo takega ostraga nasprostva med skebi in unijskimi delavci, kakor je ravno v bakrenem okrožju. To pomeni, da boj je hud in da mi ne odnehamo. Naši nasprotiniki so za nas brez pomena. Luka, Švajger and Zotti Corporation — niče! Dotakniti se pa hočem nekega "naprednjaka", kateri še vedno straši naokrog s knofom "Marijance", med tem ko so drugi te knofe že davno pometali v smeti. Ta "filozof" je John Weiss, doma od tam kakor Jolietski Janez. Ta vam je petolizec prve vrste. Rad bi znal, dali še čita "Lincoln Free Press". Le počakaj Janezel! Dobro se ti bo godilo, kamorkoli boš prišel med delave! Drugi tiček, kateri še straši s knofom, je J. W. ali podomače Rak. Tudi temu bomo pomogli do napredka s tem, da ga bomo "advertizali" med organiziranim delavstvom!

"Glas Naroda" je postal unijski list. Zastopnik tega lista v Calumetu je pa Math F. Kobe (Zotti), skeb prve vrste in delavski izdajalec ter špion, kateri je ottožil brata Terzicha, člana ekskutive W. F. of M., radi "punktarstva". Le Kobe-Zotti si morekaj takega izmisli in nihče drugi. Radoveden sem da li bo Mr. Sakser še dovolil, da ima takega zastopnika in kaj bodo rekli nje govi naročniki. — Pozdrav vsem zavednim delavec!

Edeninisti.

Ahmeek, Mich., 11. feb. — Skebski "Glasnik" je zadnji teden spet priznal, da laže. Čudni so ljudje okrog tega lističa! ki meščarijo s skebi v prid Calumet & Hecla Co. Prej j ta listič večkrat pisal, kako dobrodošli so skebje namreč importiranci baronom premoga. Ni jih mogel prevhaliti, kako so dobrji, pametni, polni iz obrazbe in v vsakem oziru boljši od štrajkarjev, ki so nagrnili bogastvo bostonškim postopoma.

Ali glej spaka! V zadnji številki pa Gl. piše, da so dotični importirani skebje — tisti angelji in inoteligenti možje — za nič ira da so družbe vesele, da zapuščajo okolico. Ali ni to višek doslednosti? Sedaj so boje boljši tisti, ki

prihajajo iz železnih rudnikov Minnesota. To se jim blede! Gl. je že davno poročal, da prihajajo iz železnih rudnikov skebje iz Minnesote in celo iz Butte, Mont., in če bi bilo to res, bila bi Minnesota že prazna delavcev.

Ni čuda, da je uredniki skebskega lističa že dobil revmatizem in da se trese kakor trepetlika. Da, da — Muks že švica (pa ne telečjo kri kot vodiča Johanca, ker Johanca je prodajala le telečjo kri — Muks pa prodaje človeško kri — trpinia delave!) Muks je star grešnik v prodajanju sebe in drugih. Že davno je prodal svoje poštenje, dasiravno je srečno ušel — ričet za omrežjem! Tukaj pa prodaje delavev v skebarijo.

Skebje v Calumetu! Prišel bo čas, ko se bote bričko kesali svojega izdajstva, ki ga počenjate sedaj. Na vaših čelih bo stal poča nešramnega izdajstva in teško, da bi ga tudi vaši otroci izbrisali. Vaši otroci vas bodo preklinali, ker ne delate nujn in korist, temveč v korist kapitalistov. Zakaj ne posnemate rojakov v Allouezu, Ahmeeku, Cooper City in v Mohawk, kjer ni niti enega slovenskega skebe, a nas je tukaj okoli 200 Slovencev. Ali vas ni sram, da vas tako mala peščica kakor smo mi, osramoti pred vsem delavskim svetom? Pač vas mora biti srma! Zato pa pravite v Calumetu, da tukaj ne moremo več dela dobiti. Lažniki! Nobeden iz med nas ni še vprašal za delo, ker ne maramo biti izdajalec kakor ste vi calumetski skebje. Zakaj ne ostane doma in ne poveste kapitalistom, da več ne marate biti izdajaleci in sužnji? Zakaj se ne domislite, da ste tudi vi deležni nekoliko več od svojega produkta? Unija vas bo podpirala kakor nas in čim močnejši bomo, tem prej bomo dosegli, kar zahtevamo. Posnemajte delavev po širinem svetu, ki se organizirajo in isčijo z združeno močjo svojih pravic. Boj posameznika je nemogoč; mogoč je le boj združenih ljudi.

Zatorej slovenski delaveci v Calumetu, spoznajte svoj njapako in vstavite, da bomo združeni končali ta boj, ki traja že sedem mesecov! Ne poslušajte tistih lopovov, ki vas zapeljajo v gajet, sko delo le zato, ker to njim koristi, vam pa nič. Oni si polnijo žepe z vašimi žulji in zato sorazijo štrajk. S pozdravom do vseh zavednih delavev

Štrajkar.**Calumetske beležke.**

Calumet. — Deset let je že minulo odkar je Schmaltzova učila bandurja Klopčiča igrati "pnocne".

Novi aparat cerkve sv. Jožefa, ki se nahaja v pritličju (basementu) pri peči, bo kmalu začel udrihati po unijskih. Ime voditelja te nove inkorporacije zamolčim za sedaj.

Pred štirinajstima leti je bila Gercetova miza zmiraj polna rakije in dobrih cigar. Pod mizo je pa stala polna tobakira, iz katera sta oba naenkrat šnofala. Sedaj pa ni več rakije in cigar, ostala je le tobakira, v katero pa le en sam zbadan.

Pandur Klopčič še vedno moli za ponesrečene otroke, ki so bili umorjeni na sveti večer. Mali mudeniki več ne potrebujete moliti, ker so vse najhujše že prestali — Klopčič naj raje moli za one, koji so nekdje v Chicagi in za katere se ne ve, kdo jim je oče ali mati.

Ako bi Štukel znal, kam je še pred enajstimi leti odpotoval njegov desetdolarski cekin iz "ladeca", bi gotovo še danes zagrabil za vrat debeli vrat nekega "duha". Pa kaj se če! Dotiški "duh" je bil takrat zmiraj lačen, žejen in umazan, zato pa se ni mogel premagovati, da ne bi živigal cekinom v "ladecu".

Štukel mu je dovolil le, da sme prespati na "geretu", jesti mu pa ni dal. Zato pa je "duh" prvi vstal in šel zadnji spat...

Says še ni kupil bele srajce, ker se boji, da mu Glasnik & Co. ne bi hoteli oprati. Sedaj čaka, da bodo Hansa Schmidta usmrtili na električnem stolu na kar bo po njemu "pojerbal" tako srajco, katero mu bo prala in "širkala" sveta Elizabeta!

Simpatizant.

Tri milione delavev je danes brez dela v Zed. državah. Kdo je zopet tega kriv! Socializem!

Lopovstva coloradskih kozakov.

(Nadaljevanje s prve strani.) Operatorjev kršile poštne zakone. Registrirano pismo, ki je bilo naboljeno na mater Jones v Trinidadu, katera je zaprta v San Rafael bolnišnici, so miličarji vrnili nazaj z opombo, da mati Jones ne sme prejeti nobenega pisma.

Pravo senzacijo za kongresnike je obudilo zaslišanje vrhovnega detektiva Feltza v četrtek, ko je ta po dolgem vzhajanju priznal, da so operatorji kupili več strojnih pušč in jih postavili okrog rokov. Med temi kanoni je tudi glasoviti top, katerega so operatorji rabili v West Virginiji v tamomem štrajku lanskega leta. Co loradski operatorji so ta top menita izposodili od westvirginskih operatorjev. Vsega skupaj imajo baroni premoga štiri take topa v Colorado, ki zamorejo izstreliti 400 krogel v eni minutu v daljavo dveh milij. Da so operatorji res nabavili kanone, je končno priznal tudi John C. Osgood, glava Victor American Mine Co. Dejal je, da on nosi vso odgovornost za kanone in da operatorji ne bodo nikdar priznali premgarske unije vsaki cent.

IZ URADA GLAVNEGA TAJNIKA SLOVANSKE DELAVSKE PODPORNE ZVEZE.

Izkaz darov za stavkarje v Colorado. Zadnji izkaz \$ 0.50 Društvo štev. 34. S. D. P. Z. 3.35 Društvo štev. 30. S. D. P. Z. 5.00 Društvo štev. 75. S. D. P. Z. nabrali Frank Indio in Anton Bolti. 26.90 Društvo štev. 32. S. D. P. Z. 5.00 Društvo štev. 13. S. D. P. Z. 4.10 Društvo štev. 47. S. D. P. Z. 6.25 Društvo štev. 54. S. D. P. Z. nabrali tajnik na zabavnem večeru... 18.00 Društvo štev. 40. S. D. P. Z. 5.00

Skupaj \$ 85.10

Izkaz darov za stavkarje v Michigan. Društvo štev. 59. S. D. P. Z. \$ 11.40 Društvo štev. 69. S. D. P. Z. 5.25 Društvo štev. 13. S. D. P. Z. 4.05

Skupaj \$ 20.70

Iz darov z stavkarje v Colorado sem posiljal kakor sklenjano na seji gl. odbora s. D. P. Z. na društva in sicer po številu članov. Društvo štev. 8. v Primero, Colo. \$29.62, društvo štev. 1. v Sopris, Colo. \$11.62, društvo štev. 31. v Delagua, Colo. \$21.62, društvo štev. 32. v Palisades, Colo. \$4.62, društvo štev. 44. v Trejo, Colo. \$17.62.

Za stavkarje v Michigan posiljal sem na upravo Proletareca polno vsoto \$20.70.

Hvaln vsem zavednim delavcem. Bodite pripravljeni, da ste darovali, kar ste darovali za stavkarje, prav tako sami zase, kajti čim več znage na delavskem polju, tem boljši za vas in slabiji za oderunski kapitaliste. Stavkarji so v resnici potrebeni zatoranj prosim, vse cenjene sobrate, da prisložijo na pomoč, dobrodošel je stavkarjem vsaki cent.

Louis Bavdek, glavni tajnik S. D. P. Z.

IMENIK IN NASLOVNIK URADNIKOV KRAJEVNIH DRUŠTEV A. S. B. P. D. V LETU 1914.

Št. 1. Frontenac, Kans.—Predsednik John Miklau, Box 227; tajnik Louis Bresniker, Lock Box 38; blagajnik Leo Hromek, Box 263. Vsi v Frontenac, Kans. Seja se vrši vsako tretjo nedeljo v mesecu.

Št. 2. Chicopee, Kans.—Predsednik Josip Lesjak, Box 65; tajnik Louis Aidich, Box 31; blagajnik Valentijn Jenko, Box 10. Vsi v Chicopee, Kans. Seja se vrši vsako tretjo nedeljo v mesecu.

Št. 3. Newburg, Kans.—Predsednik Anton Malis, R. F. D. No. 2; tajnik John Crepinsek, R. F. D. No. 2, Mulberry, Kans.; blagajnik John Strah, R. F. D. No. 2, Box 60. Mulberry, Kans. Seja se vrši vsako 2. nedeljo v mesecu.

Št. 4. Mineral, Kans.—Predsednik John Goršek, Box 211, W. Mineral, Kans.; tajnik Frank Švajger, Box 324, W. Mineral, Kans.; blagajnik Frank Speiser, Box 136, East Mineral, Kans. Seja se vrši vsako tretjo nedeljo v mesecu.

Št. 5. Weir, Kans.—Predsednik Tomaz Mražula; tajnik Yodock Moosbruger; blagajnik Peter Kukovič. Vsi v Weir, Kans. Seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu.

Št. 6. Yale, Kans.—Predsednik John Jančič; tajnik John Kupien, Box 115, Yale, Kans.; blagajnik Ant. Žagar, R. F. No. 8, Pittsburgh, Kans. Seja se vrši vsako 2. nedeljo v mesecu.

Št. 7. Curanville, Kans.—Predsednik John Knez, R. F. No. 8, Pittsburgh, Kans.; tajnik Joe Niklaus, Box 64, Yale, Kans.; blagajnik Peter Hofer, R. F. No. 8, Pittsburgh, Kans. Seja se vrši vsako 3. nedeljo v mesecu.

Št. 8. Pleasant Valley, Pa.—Predsednik John Knez, R. F. No. 2, Irwin, Pa.; tajnik John Hribenik, R. F. No. 2, Box 116, Irwin, Pa.; blagajnik Math Breznik, R. F. D. No. 2, Box 116, Irwin, Pa. — Seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu.

Št. 9. Huntington, Ark.—Predsednik John Goršek; tajnik Josef Supančič, box 45; blagajnik Josef Supančič, box 45. Vsi v Huntington, Ark.

Št. 10. Jenny Link, Ark.—Predsednik Frank Stuein, Box 226; tajnik Frank Grile, Box 37; blagajnik Anton Kolbe, Box 136, East Mineral, Kans. Seja se vrši vsako tretjo nedeljo v mesecu.

Št. 11. Breezy Hill, Kans.—Predsednik John Pečnik, R. F. D. No. 2, Box 208, Mulberry, Kans.; tajnik Jacob Cukjati, R. F. No. 2, Box 81, Pittsburgh, Kans.; blagajnik John Bobnar (stanuje?). Seja se vrši vsako 3. nedeljo v mesecu.

Št. 12. Cherokee, Kans.—Predsednik Leo Preložnik; tajnik Martin Šimonič, Box 259; blagajnik Andrej Medved, Box 2. Vsi v Cherokee, Kans. Seja se vrši vsako zadnjo nedeljo v mesecu.

Št. 13. Adamson, Okla.—Predsednik Frank Pisich; tajnik John Zabavnik, Box 3; blagajnik Vincent Pesjak. Vsi v Adamson, Okla. Seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu.

Št. 14. Maynard, O.—Predsednik Anton Resnik, Box 51; tajnik Leo Bregar, Box 46; blagajnik Josef Mihevc. Vsi v Maynard, Ohio. Seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu.

Št. 15. Pittsburgh, Kans.—Predsednik Wm. Simion; tajnik Ant. Dellasega; blagajnik Peter Wirnsberger. Vsi v Pittsburgh, Kans. Seja se vrši vsako 1. nedeljo v mesecu.

Št. 16. Franklin, Kans.—Predsednik John Žager, Box 83; tajnik Vincent Esgoršek, Box 45; blagajnik Anton Košir, Box 20. Vsi v Franklin, Kans. Seja se vrši tretjo nedeljo v mesecu.

Št. 17. Carney, Iowa.—Predsednik John Kolesik, R. No. 2 % Grosing, Ankeny, Iowa; blagajnik Alojz Blasnik, Box 61, Carney, Iowa. Seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu.

Št. 18. Winter Quarters, Utah.—Predsednik John Brezovar, Box 7, Scofield, Utah; tajnik John Reven, Box 108,

Avstr. Slovensko

Ustanovljeno 16. januarja 1892.

ADVERTISEMENT

Bol. Pod. Društvo
Inkorporirano 24. februarje 1902 v državi Kansas.

Sedež: Frontenac, Kans.**GLAVNI URADNIKI:**

Katoliška cerkev in socializem.

Spisal Frank Bohn. — Prevel M.

(Dalej.)

Da-li cerkev priznava ločitev cerkve od države? Da — v Veliki Britaniji, Nemčiji in v Zedinjenih državah.

Da-li katoliška cerkev nasprotuje splošni in enaki voljni pravici? Da — v Belgiji, kjer ima bogatin ali uradnik več glasov proti enemu glasu delave.

Da-li cerkev priznava splošno in enako voljni pravico? Da — v Zedinjenih državah, kjer je ta pravica že davno priborjena in bilo bi nevarno temu nasprotovati.

Da-li cerkev nasprotuje socializmu? Da — po celem svetu, kajti novi socialisti red še ni ustavljen. Katoliška cerkev nasprotuje socializmu ravno tako, kakor je svoječasno nasprotovala fevdalizmu, absolutističnemu monarhizmu in na zadnje politični demokraciji.

Ali more biti katoličan socialist?

Gotovo. Zakaj ne? Na tisoče katoličanov je socialistov. Razlika med hierarhijo in katoliškim posvetnjaštvom je ravno tolika, kakor je razlika med kapitalizmom in delavci. Socialistična stranka ne izraščuje svojih članov, kake vere da so, kakor izraščuje cerkev svoje vernike po političnem prepričanju. Katoličani, ki so socialisti, vedo dobro, da stranka ignorira cerkev, kakor je prezrla mormonizem, teozofijo in krščansko vedo.

Socialisti vedo, da vera in bogomolstvo, pa naj bo katerikoli sekte hoče, je popolnoma nekaj drugega kot politika in znanstvo. Ako katoličan, socialist, sedeč v cerkvi akceptira monarhistično formo cerkvene vlade, dogmatično teorijo znanosti, dvojno naziranje glede vsečmirja in če se odreče pravu samorazmišljanja v verskih stvareh, je to njegova stvar, za kar se socialistična stranka ne briga. Ravnotako se ne briga strokovna unija. Socialistična stranka zahteva le, da on kot član stranke advokatira kolektivno lastništvo zemlje in družabnih sredstev produkcije, sprejme teorijo razrednega boja kot edino sredstvo v doseg tega in da na političnem polju z vsemi močmi sodeluje z stranko. Tisoče katoličanov, ki so v stranki, se tudi drži tega.

Vendar se pa ne smemo varati. Resnica je, da velika večina katoličanov, ki postanejo dobri socialisti, nehajo biti kmalu dobri katoličani. Socialistična stranka je največja delavska izobraževalna sila, kar jih je danes na svetu. Stranka je moderna šola, v kateri se delavec uči o marsičem; stranka povspušča razširjanje knjig, ki se pęčajo z vsemi panogami moderne vede. Kakor je torej resnica, da katoličan lahko sprejme socialistična načela in obenem ostane katoličan, je tudi res, da kmalu neha biti katoličan — v smislu cerkeve — ako s premislekom čita zgodovino in proučava biologijo ter kemijo, kakor se ti predmeti razlagajo danes v dvajsetem stoletju. Dogmatična teologija vseh sort, najbože katolička, protestantska itd., se izgubi pred dejstvji in resnicami moderne vede in posledica je pozitivno znanstvo. Kdor količkaj opazuje današnje socialne razmere, lahko vidi, da je celo intelektualno življenje sedanje dobe protversko. Ali socialistično gibanje ni tega zakrivilo. Nihče ne more trditi, da so socialisti producirali vse ogromne zaklade moderne znanosti. Moderna znanost je bila ena prvih sil, ki je proizvedala razmere, ki silijo socialism na dan. Socializem ne uničuje vere. Bila je posvetna znanost, katera je že v polovici devetnajstega stoletja razporočila vero in intelekt. Takrat v Ameriki še nismo nič slišali o socialisti.

Končno — vera ne sme biti na prvem mestu, kadar se rešujejo moderni socialistični problemi. John D. Rockefeller je veren baptist, Thomas F. Ryan je goreč katoličan, Andrew Carnegie je brezverec ali svobodomislec in Simon Guggenheim je žid. Ta četverica prestavlja največje kapitaliste, kar jih danes živi v Ameriki, toda vsi štirje imajo en in isti princip glede kapitalističnega ropa, in kljub različnim veram ni med njimi niti najmanjšega nesoglasja. In kar se tiče izkorisčanja, vsi štirje izkorisčajo enako — baptist, katoličan, svobodomislec in žid — enako odirajo delave. Če se torej kapitalisti dobro razumejo med seboj brez ozira na versko prepričanje, zakaj se ne bi tudi delave?

Napaka katoliške cerkve.

Katoliška cerkev dela sama sebi veliko škodo s tem, da nasprotuje socialistom pri organizirjanju delavcev na političnem polju. Cerkvene organizacije raznih veroizpovedanj imajo dovolj široko polje za svoje verske stvari in socialisti se niti najmanj ne zmenijo za to polje: prepričajo ga cerkvam. Ko pa katoliška hierarhija stopa na politični oder z namenom, da bo pobijala socialistem, tedaj pa mora biti pripravljena na največji poraz, kar jih je že doživelova v svoji zgodovini. Cerkev je napravila že nebroj napak, toda neče jih spoznati in zato slepo dero v novo nevarnost. Če bi bila francoska duhovščina sprejela princip politične demokracije že ob prvi revoluciji in obrnila monarhiji hrbet, bila bi rimska cerkev na Francoskem še danes močna sila, kakor je drugod. Tudi v bodoči socialistični družbi bo še dovolj ljudi, ki bodo molili boga, zato pa je najpametnejše za vsako cerkev, da že dafies prizna in akceptira revolucionarno spremembu družbenega reda in spravi svoje nauke v soglasje modernih idej. Cerkev, katera tega ne bo storila, je čaka v bodoči družbi ali še poprej brezpogojni pogin.

Urednik časopisa "The Arena", v-katerem je izpeljana članek, piše o McGradyju sledete:

"Thomas McGrady, avtor tega članka, je bil petnajst let duhovnik rimsko-katoliške cerkve in sicer spoštovan

in priljubljen duhovnik v vsakem oziru med vsemi, kjer je pastiral. Kot sin naroda, ki je že več generacij proti vsakega despotizmu, naučil se je sovražiti krijevo, in tako iz vse svoje duše; v svobodni in intelekt vzbujajoči atmosferi Amerike naučil se je tudi svobodno mislit, ne pa kakor papiga čakati na druge, da mu zapovejo, kaj smo in kaj ne smi misliti. Že v svojih mladih letih je veliko čital in pozneje, ko je bil že duhovnik, studiral je v veliko vremeno ne samo spise največjih cerkvenih očetov, temveč tudi dela največjih znanstvenikov in mislecev zadnjih stoletij, ki so največ pripomogli, da je na predovala veda, pravica in svoboda. Gleda socializma rekel, da vsebuje etična načela, ki jih je učil Kristus in da bo (socializam) osvobodil delavstvo vseh dežel kakor hitro se delave zdržijo v svetovni bratski organizaciji. S čitanjem si je McGrady naravnino razstrelil svoje intelektualno obzorje. Ni bil tako slep, da bi ne spoznal, koliko je civilizirano Slovješčo dolžno Charles Darwinu, koliko dobrega je storil potlačenim in stiskanim s svojim neustrašenim peresom Emile Zola itd. Njegovo nagibanje k socializmu in odobravanje moderne vede je seveda pregralo njegove predstojnike v rimski cerkvi. Kratkotomalo so mu zapovedali, da mora nehati z javnim odobravanjem socialne filozofije, v kateri se po mnenju McGrada zrcalijo temeljni nauki ustanovitelja krščanstva. To ga je pripravilo v najbolj kritični položaj. V njemu se je vnel veliki boj. Kot duhoven je imel lahko službo, dobro življenje in sijajno priliko, da se povpaise kot energičen in talentiran mož do višje moči in časti cerkvenega državstva. Poleg tega je McGrady ljubil mater cerkev z globokim čestvom, s čutom, ki karakterizira njegov rod in magnjenje do katoliške vere. Toda udati se avto-kratični zahtevi hierarhije zdelo se mu je preveč ponizevno; da bi kar naenkrat žrtvoval svoj moralni in duševni značaj in preklicil to, o čemur je bil prepičan. Katoličani, ki so socialisti, vedo dobro, da stranka ignorira cerkev, kakor je prezrla mormonizem, teozofijo in krščansko vedo. Socialisti vedo, da vera in bogomolstvo, pa naj bo katerikoli sekte hoče, je popolnoma nekaj drugega kot politika in znanstvo. Ako katoličan, socialist, sedeč v cerkvi akceptira monarhistično formo cerkvene vlade, dogmatično teorijo znanosti, dvojno naziranje glede vsečmirja in če se odreče pravu samorazmišljanja v verskih stvareh, je to njegova stvar, za kar se socialistična stranka ne briga. Ravnotako se ne briga strokovna unija. Socialistična stranka zahteva le, da on kot član stranke advokatira kolektivno lastništvo zemlje in družabnih sredstev produkcije, sprejme teorijo razrednega boja kot edino sredstvo v doseg tega in da na političnem polju z vsemi močmi sodeluje z stranko. Tisoče katoličanov, ki so v stranki, se tudi drži tega.

"Rev. Father McGrady je včeraj zjutraj v cerkvi sv. Antonia v Bellevue, Kentucky, ki je bila natlačena s farani, naznanih, da prostovoljno ostavljajo duhovniški službo in obenem izstopa iz katoliške cerkve, v kateri je tako dolgo pastiral. Ko je Father McGrady končal s svojo neprizakovano izjavbo, sledil je v cerkvi pretresljiv prizor. Njegove zadnje besede so bile: 'Od danes naprej nisem več vaš duhovnik in moje današnje besede na tem mestu so v slovu.' Mnogičina v cerkvi je povešala glave in močje, žene in otroci so zajokali na glas. Reči se mora, da Father McGrady, naš je še takodaj od eckervih zapovedi in doktrin, se je bil ljubljenej svojih župljivanov v malem mestu onkraj reke. Imeli so ga radi kot duhovnega očeta v svetovlaku, kot rojaka in zdravnika. McGrady jih je tolažil duševno in zdravil telesno. Po končanem opravilu v cerkvi je velika mnogica župljivanov obslusa svojega ljubljeneža župnika in pravili so ga s solzami v očeh, da naj ostane med njimi. Toda duhoven je postal trden v svojem sklepku."

Sledenj spis Thomasa McGradyja, kateri je bil petnajst let duhovnik in je rajši ostavil lahkki kruh kakor pa da bi bil nevezat svojemu prepričanju in na katerem ne more rimska cerkev najti niti najmanjšega madeža glede njegove poštenosti, značajnosti in vestnosti v opravljanju svoje duhovniške službe — razen da ga psuje z odpadnikom — sledi njegov spis zasluži, da ga čita z največjo pozornostjo vsakdo, ki ljubi svobočno misli, pravico in napredok človeštva." — Opomba prevaja telje.

Kako bo katoliška cerkev vorabila svoj vpliv da zatre naraščaj socialističnega gibanja, o tem so nasprotuoči si predstavniki politične in ekonomiske šole v Zedinjenih državah različnega mnenja. Predstavniki demokratske in republikanske stranke se že večkrat — in tudi javno — naglasili, da bo rimska cerkev jez zoper prihajajoči val gospodarske revolte in to njihovo menje je v mnogih slučajih sankecioniralo metropoliško časopisje. Pristaši marksistične filozofije stope na stališču, da vsaka cerkev, katera se poda na politično polje, mora trpeti izgubo in poraz z razkolom; kajti na političnem polju je lajik neodvisen in se ne mora podvreveti klerikalnim oblastem. V dokaz zato navajajo protestantski razkol radi vprašanja telesne sužnosti v Zedinjenih državah. Drugi zopet pravijo, da na Nizozemskem, v Belgiji, Franciji, Italiji in v Nemčiji prevladuje vpliv rimske cerkve, a kljub temu da so v omenjenih državah katoličani z duhovščino vred podpirali razne revolucije...

Ker sem prebil petnajst let v rimsko-katoliškem duhovništvu in poznam skozinsko zgodovino, teologijo, zakone, institucije, duh in nagon cerkve, zamoren povediti svoje mnenje o tem ne baš malo važnem vprašanju. Protestantovski razkol glede telesne sužnosti v Ameriki ne sme veljati kot primjera za cesarstvo papeža. Rimski cerkev je organizacija, katera ima svoje enotno središče v Rimu in to središče je cementirano z gospodstvom in nezmotljivostjo papeža. Cerkev ima iste dogme, govori z istim glasom, ukazuje z isto oblastjo in zahteva isto pokorščino povsod, kjerkoli gradi svoje temple in kjerkoli ima svoje altarje za svoje zveste vernike. Papež se ne more motiti, kadar proglaša dogme ali jih moralno razlagata. Katoličan mora verjeti v vse dogme, drugače ni katoličan. V rimski cerkvi ni mesta za individualna mnenja ali mnenja posameznikov. Zasebne interpelacije ali razlage so strogo prepovedane. Misel je vržena iz prestola in na njenem mestu sedi avtoritet ali oblast. Zato pa zaveden katoličan ne more biti protestant; kakor hitro zavrže eno dogmo, posloviti se mora od altarjev svojih dedov in sprejeti vero znanosti. Papež je zmotljiv, če naredi eno napako in če bi papež bil zmotljiv, potem je sveto pismo človeško delo in krščanstvo je človeška ustanova.

Katoliška cerkev ne pozna kompromisa. S herojskim pogonom vzdržuje svojo pozicijo. Trdovratno se bori za vsak palec prostora, kjer jo izpodriva veda in poda se šele takrat, kadar je absolutno premagana, a še takrat neće priznati poraza. Cerkev se bori z roganjem in preziranjem. Kadar cerkev vidi, da se bliža njen poraz, tedaj se nadavno obrne okrog oglja, popravi svoje dogme in spremeni stališče, tako da je v soglasju z logičnimi in neizpodbitnimi izvajanjimi faktov z ozirom na znanstvena razkritja ali odkritja in končno sprejme univerzalno sprejetje zaključke posvetnih učenjakov. Toda klub temu svojemu trojnemu stališču — roganju in preziranju, kompromitiranju in kapitulaciji, ter sprejetju tega, kar poprej zavrača — obnaša se cerkev, kakor da se ni še nikdar spremenila. Poraza neće priznati.

(Slijedi.)

West Newton, Pa.
Zapisnik konference za združenje jednot in zvez sem čital pažljivo in reči moram, da so se vse prizadete podporne organizacije trudile, da pošljajo iz svoje sredine najbolj zavedne in zanesljive može — može, ki bodo vsikdar delovali za resnično združitev na prednih podpornih jednot in zvez. Lahko rečem, da je vladala zunaj predno se je konferenca začela velika napetost in radovednost, kako se bo konferenca končala. Iz zapisnika druge in tretje seje je razvidno, da so nekateri delegati glede združenja zavzemali pristransko stališče. Znano je vsem članom vseh šestih podpornih organizacij, da se je govorilo vedno o združenju, ne pa da bi se priklopili že v kateri obstoječi, ali pa takoreč transferirali h kateri drugi. To po mojem mnenju ne bi obrodilo dobrega sadu, vsled tega bi priporočil, da se te dve besedi izključita in da se deluje za združenje.

Konferenca je pustila pripravljalnemu odboru preej dela, toda ne vstrašite se ga! Delujte nepristransko, ne ozirajte se na osebne koristi in do združenja bo prišlo. Umevno je, da konferenca ni mogla ukrenuti nič končnega, ker pridejo vmes stvari, katere zamore rešiti le ožji odbor. Tako je gotovo tudi glede lestvice, ki morajo odgovarjati raznim državam, in za vse to bo treba še le najti pravo pot.

Glede blagajn je moje mnenje, da naj ne pridejo toliko v poštov, kakor se to od gotove strani zahteva. Izobči naj se v slučaju združenja tudi vsaka formalna zdravniška preiskava.

Konečno želim mnogo uspeha pri teškem delu pripravljalnega odbora ter kljčem živel delegat konference za združenje naprednih jednot in zvez! Živel pripravljalni odbor!

Jos. Zorko,
podpredsednik S. D. P. Z.

Sopris, Colo. 9. Feb. 1914.

Uredništvo "Proletarca", Chicago, Ill.

Prosim priobčite to mojo zahtavo v naši glasilo Proletarca, katera se tiče vseh darovalcev, ki so nam darovali in to so sledili:

Društvo "Sokol", štev. 21, Mineral, Kans. \$ 5.00

Dr. "Začja Svobode" št. 11, Dunlo, Pa. 4.30

Dr. "Čaven", štev. 57, Carrollton, O. 2.50

Dr. "Slov. Cvetlica", št. 76, Adamsburg, Pa. 3.90

Dr. "Ilirija" št. 24 Iselin Pa. 3.15

Dr. "Moonrunski Trpin" št. 60, Moon Run, Pa. 10.65

Dr. "Boritelj", št. 1, Connemaugh, Pa. 6.12

Dr. "Zvesti Bratje," št. 70 New Derry, Pa. 4.00

Dr. "Jedinst", štev. 7, Claridge, Pa. 5.00

Dr. "Dobri Bratje", št. 38 Bridgeport, O. 5.00

Dr. "Jasna Poljana", št. 10 Newcomer, Pa. 3.03

\$52.95

V mesecu januarju sem prejel svojo \$26.25

Skupaj do danes \$79.20

Vsem darovalcem se najlepše zahvaljujem.

Sylvester Berentin, tajnik

Box 192 Sopris, Colo.

— Kam gre Petrov vinar? Kar-

dinal Luije Oreglia, ki je pred-

kratkom umrl, je dobitelj kan-

didat kurije na leto \$21.500 fran-

kov v zlatu, kot dekan in ključar

sv. kolegija 8000 lir na le

Cenjeni rojaki!

Kot stara tvrdka za izdelovanje harmonik (tudi v starem kraju) kakor tudi popravo, se Vam pri-

poročam za blagohotna naročila. Cene so najnižje, kvaliteta najbolja.

Anton Mrvar ml.
1162 E. 61. Str., Cleveland, Ohio.

RADA BI ZVEDELA

za svojo sestrično Jozefo Sotlar, doma iz Jablance, občina Boštanj na Dolenjskem. Pred par leti je bila nekje v Chicagi, Ill. Sedaj ne vem kje se nahaja in če je še sama ali omožena. Prosim cenjene rojake, če kdo ve kaj o njej da mi javi njen naslov, ali pa če se sama oglasi. **Helena Orehovec**, 8107 Marble Ave., Cleveland, O.

Veliki Slovensko-Angleški Tolmač, obsegajo slov.-angl. slovnico, razgovore, pisma in navodilo kako postati državljan poleg največjega slov.-angl in angl. slov. slovarja. Knjiga je nujno potrebno vsim onim, ki se res želijo naučiti angleščine. Cena v platnu trdo vezana (430 strani) je \$2., ter se dobri pri **V. J. Kubelka**, 538 W. 145. St., New York, N. Y.
Pišite po cenik knjig.

IZVEDETI ŽELIM, kje se nahaja John Benčina, doma iz Podptreske, pošta Draga, Dolenjsko. Kdor ve za njegov naslov naj ga blagovoli poslati na naslov:
Aug. Ožbolt, Chisholm, Minn.

NASELNIŠKA DRUŽBA "ILIRIJA".

Naznanjam vsem onim, ki se zanima za farme, da smo prenzali večji del sveta v Lincoln County v bližini industrijskega mesta Merrill, kakor tudi po nekaterih drugih krajih Wisconsina in sicer naravnost od lastnikov. Za to nam je mogoče isto po izredno nizkih cenah prodajati, kakor tudi pod lahkim pogoji. Zemlja je povsod rodovitna in leži blizu železnice in mest. Cene akru so po 12 do 16 dol. Imamo tudi več obdelanih in na pol obdelanih farm. Pišite po pojasnilo.—Ilirija Colonization Co., 908 Michigan Ave., Sheboygan, Wis.—(Adv.)

Če vas nadleguje revmatizem, vribajte na mesto, kjer ga čutite, par kapljic Pain Expellerja in odleglo Vam bo "gotovo". Pazite se brezvrednostnih ponarejevanj. Advertisment.

Dejavci na Aurora, Minn., in tisti, kateri pridejo na Aurora, ne pozabite posetiši Kovačev "Saloon", kjer vam bodo sodri. Morjan postregel s hladno in svežo pijačo in unijakimi smodkami. Dejavci, podpirajte svoje organizacije tovarisce.

ANA KOVAC, Main ulica, Aurora, Minn.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D. Zdravnik za notranje bolezni in ranocnik.

Zdravniška preiskava brezplačno—plati je le zdravila, 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 po pol.; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago, tudi delni naj pišejo slovensko.

ANTON MLADIĆ moderna gostilna.

Toči pilsensko pivo in vina. Kegljilišče. Tel. Canal 4134 2348 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

E. BACHMAN 1719 S. Centre Ave., Chicago, Ill.

je največja československa de lavnica zastav, znakov, čepic in vseh društvenih potrebiščin.

Zahtevajte takoj po pošti moj veliki cenik, ki ga Vam pošljem — popolnoma zastonj.

5 pristnih pijač, Kranjski Brinjevec, Silovic, Tropinovec, Grenko Vino in in to so: Highlife Bitters. Moja tvrdka ja prva in edina slovenska samostojna v Ameriki, ki importira žganje pijače naravnost iz Kranjskega. Naročite si poskustni zabolj, koliko ste klecici in katere pijače hočete, samo da bo eden zabolj, 12 steklenic. Moje cene so nižje nego kjerkoli drugje, ker mi ni treba plačevati drahih agentov. Prodajam samo na debelo. Pišite po cenik.

A. HORWAT,
600 N. Chicago, St., Joliet, Ill.

ZAVAROVALNINA.

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino.

v lekarnah. Ne sprejemajte ponaredkov.
JOS. TRINER
Uvaževalec in Izvaželavec.
1333-1339 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

Vsek pameten človek skuša potom zavarovalnino obvarovati svojo družino pred neprizakovano potrebo v slučaju nagle in rane smrtnje nesreče. Seveda njegova dolžnost je, da podaljša svoje življenje in da si ohrani zdravje. To on lahko storí s tem, da vzdržuje svoj prebavni sistem v vedno dobrem činjočem redu. Ko hitro opazi

Slab tek
Kolcanje
Težkoč v želodcu
Kosmat jezik
Zaprtje
Bolečine v črevih
Bolečine v krizi
Zapeke
Naglo slabost
njaj takoj rabi

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino.

Ta zeliščina priprava mu bo dala hitro in popolno odpomoč, ker ista izčisti popolnoma alimentarni kanal, ne da bi povzročila kake neljube posledice in odstranila iz telesa vso neprebavljeno hrano.

Ista bo tudi ojačila bolne kraje v črevih in jih ojačila tako, da bodo zopet organi delovali brez vseake postranske pomoči. Ista bo odstranila nagib za zaprtje in odstranila vse posledice.

Rabite to izvrstno zdravilo, ko hitro opazite katerikoli gori omenjeni simptom in s tem se boste obvarovali pred mnogimi boleznicami. Dalo vam bo:

Naravni apetit, telesno moč, čistost duha

Dalo vam bo tudi ljubšenje do življenja, zdravo polt, stalno zdravje, kjerkoli mogoče.

POTOVANJE V STARO DOMOVINO POTOM**Kasparjeve Državne Banke**

je najceneje in na bolj sigurno.

Naša parobrodna poslovna je največja na Zapadu in ima vse najboljše oceanske linije. Slikarje prodajamo po kompanijskih cenah.

POŠILJAMO DENAR V VSE DELE SVETA. CENEJE KOT POSTA

Kaspar Državna Banka kupuje in prodaja in zamenjuje denar vseh držav sveta. — Pri Kasparjevi Državni Banki se izplača za Kč \$1, brez odbitka. — Največja Slovenska Banka v Ameriki. — Daje 3% obresti. — Slovenci postreženi v slovenskem jeziku. — Banka ima \$5,318,821.66 premoženja.

KASPAR DRŽAVNA BANKA, 1900 Blue Island Ave., CHICAGO ILLINOIS

Ameriška Državna Banka

1825-1827 Blue Island Avenue

vogal Loomis ulice

Chicago.

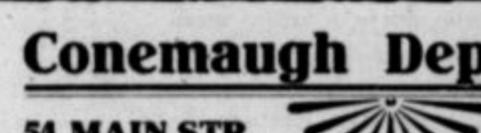
VLOŽENA GLAVNICA \$1,900,000.00

JAN KAREL,
PREDSEDNIK.

J. F. STEPINA,
BLAGAJNIK

Naše podjetje je pod nadzorstvom "Clearing House" čikaških bank, torej je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi uge poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 dopoldne do 5:30 popoldne; v soboto je banka odprta do 9 ure zvečer; v nedeljo od 9 ure dopoldne do 12 ure dopoldne. Denar vložen v našo banko nosi tri procente. Bodite uverjeni, da je pri našem denar naložen varno in dobičkanosno.

Conemaugh Deposit Bank

54 MAIN STR. CONEMAUGH, PA.

Vložena glavnica \$50,000.00.

Na hranilne uloge plačamo 4% obresti

S. D. P. Z. ima svoje novce v tej banki.

CYRUS W. DAVIS,
predsednik.

W. E. WISSINGER,
blagajnik.

OBVESTILO!

OB 25 letnici uspešnega bančnega delovanja smo bili primorani povečati in razširiti bančne urade Kaspar Državne Banke, 1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Z današnjim dnem stopamo v drugo četrt-stoletje in upamo na še večji uspeh, kot do danes zaznamovan. Ob tej priliki se slovenskemu občinstvu toplo zahvaljujemo na dosedanji podpori, in se mu priporočamo še za nadaljnjo naklonjenost.

Slavnostna otvoritev novih prostorov se vrši v soboto, dne 21. t. m. 1914. Vsakdo, ki v soboto obišče naš zavod dobi lepo darilo. Darila se dajejo od 5. do 9. ure zvečer.

SLOVENCI SE POZIVLJAJO K OTVORITVI!

Ravnateljstvo

Kaspar State Banke.